

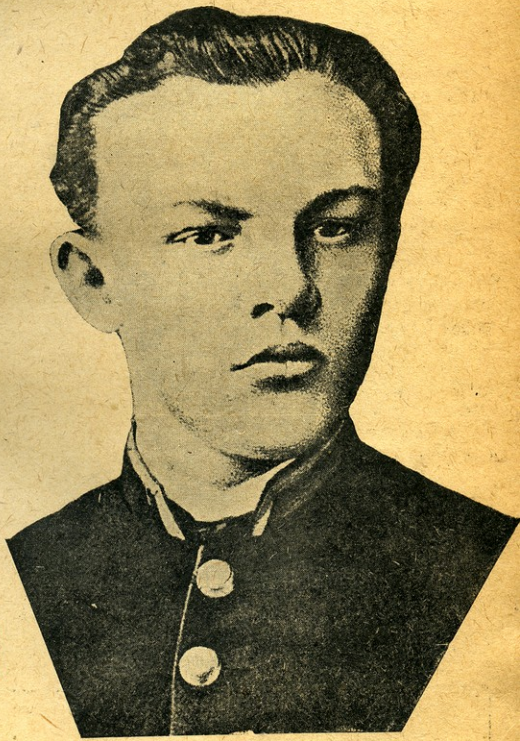
3-47

პიონერში

ბავშვული
ბიბლიოთეკა

103

1



1930

სახელგამი

ახ. ლენინი მოწაფეობის დროს

ამხ. მიხა ჩოდრიშვილი

ძველი ბოლშევიკების გვარდიას კიდევ გამოაკლდა ერთი უძვირფასესი წევრი: მოულოდნელად გარდაიცვალა ამხ. მიხა ჩოდრიშვილი.

მიხა ჩოდრიშვილის მდიდარი რევოლუციონური წარსული არ შეიძლება ასეთ პატარა წერილში ამოიწუროს. ალექსანდრე მეროდან ვიდრე საბჭოთა ხელისუფლების მეცხრე წლის თავამდე საქართველოში, ამხ. მიხას ბრძოლის ისტორიიდან შეიძლება ტომები დაიბეჭდოს.

ამხ. მიხა დაიბადა კახეთში, ქ. სიღნაღში, 1853 წელს, 15 აგვისტოს. მამა მიხას ბავშობიდანვე მოუყვდა და, როგორც უფროსს, მას წილად ხედა ოჯახის სიმძიმე კისერზე დასწოლოდა და მრავალსულიან ოჯახს გაძლიოლიდა, უმცროსი ძმები აღზარდა... რვა წლის მიხა უკვე მოჯამაგირა ვილაც კარდანახელ გლხთან. ცამეტი წლის მიხა ჩამოიღის ტფილისში და სწავლობს დურგლობას... მოკვიანებით მიხა საკუთარი საღურგლოს პატრონი ხდება. 1868 წლიდან მიხა იწყებს მუშაობას სხედასხვა ფაბრიკა-ქარხნებში... მოგზაურობს ქალაქიდან ქალაქში (ბაქოში, კაკევიში, ხაზურში და სხვაგან), 1888 წელს უბრუნდება ტფილისს და შედის მუშად რკინის გზის დეპოს საღურგლო საამქროში.

მიხა ახალგაზრდობიდანვე ებმება რევოლუციონური ბრძოლის ფერხულში. 1878 წელს მიხა ეცნობა „ნაროდნაია ვოლია“ს ჯგუფს. ამ ჯგუფში მეტ-წილად ინტელიგენტები იყრიდნ თავს. მიხა მუშაობს აქ 1886 წლამდე. მიხა „ნაროდნაია ვოლია“ს ერთ-ერთი მესაიდუმლეა.

1894 წელს მიხას ვეხდავთ „მესამე დასელების“ ჯგუფში, აქედან კი გადადის სოციალ-დემოკრატიულ პარტიაში.

განხეთქილების შემდეგ მიხა ემხრობა ბოლშევიკებს, სადაც რჩება სიკვდილამდე ერთგული მებრძოლი.

მიხა ჩოდრიშვილის მუშაობის ასპარეზი იყო თარული სტამბების მოხერხებული მოწყობა, არალეგალური ლიტერატურის გავრცელება და, რაც მთავარია, ბეჭედა ასეთი ლიტერატურის, რაშიც მიხას თავისი მეუღლე მელანიაც უწყობდა ხელს, რისთვისაც ის ქმართან ერთად ბევრჯერ ყოფილა დაპატიმრებული.

პარტიული მუშაობისათვის მიხას, ცხადია, დევნიდა მეფის მთავრობა. მიხა რამდენჯერმე იყო დაპატიმრებული და გადასახლებული. მაგ. 1896 წელს მიხა იჯდა მეტეხში ხუთი თვის 908მანულობაში, 1897 წელს მთელი წელიწადი, ხოლო 1908 წელს ის 5 წლით გადაასახლეს ღონის როსტოვში...

არც მენშევიკებისაგან მოუსვენია ამხ. მიხა ჩოდრიშვილს.. აქაც დაპატიმრება და დევნა გახდა მიხას ხვედრი. 1919 წელს მიხა ჩოდრიშვილს დიდალი ბოლშევიკური ლიტერატურა ჩამოართვეს მენშევიკებმა.

უკანასკნელად ის დააპატიმრეს საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების წინ, ქალაქ ბათუმში, საიდანაც 25 თებერვლის შემდეგ ბრუნდება ტფილისში და იწყებს ენერგიულ მუშაობას საბჭოთა ხელისუფლების განმტკიცებისათვის. მიხას განულო ბრძოლის დიდი გზა.

ბევრი გაჭირებისა და საპრობილე-გადასახლების შემდეგ შეიქნა მეფის ტახტის დამხობის და მენშევიკური ხელისუფლების გადადგების მოწმე...

მიხა მონაწილე გახდა საბჭოთა დიადი აღმშენებლობის, მაგრამ ვერ მოესწოო ხუთწლიანი გეგმის განხორციელებას.

ღრმად მოხუცი—77წლის—მიხა უკვე აღარა ჩანს მებრძოლთა რიგებში...

საუკეთესო ხსოვნა თავდადებულ მებრძოლს...

პ. ჩ-ძე.

შ ი ნ ა ა რ ს ი.

1. ლენინის ბავშობის და მოწაფეობის წლები	2. სრულ ოთხ საათზე	3. სისხლის კვირადღე — შ. თ.	4. პატარა აგრონომი—მოთხრობა—ა. ჩხიკვაძის	5. ლენინი — სურათი — ს. ე.	6. სახელგამის სტამბა და საკანცელარიო ნივთების სახელოსნო — გაბოხი	7. ხელსურ ბავშვებთან — პ. ჯიხლაძის	8. მიხა ჩოდრიშვილი — პ. ჩხიკვაძის — გარეკანის მეორე გვერდზე	9. ფოტოები, სურათები და სხვა.
83.	6.	7.	9.		83	15.	15.	

329.153(85)

5-47

პ ი ო ნ მ რ ი

15 იანვარი

№ 1

წელიწადი მეხუთე

1930

საქართველო ბ. კ. ო. ცენტრალური და ტვილისის მიწურულების და განათლების სახალხო კომისარიატის ხელგადაცემის ადრნის მთავარმართველობის ჟურნალის მავშებისათვის

კ. ბეჩვაიას, ვ. ლურსაბიძის, ალიო მანუშვილის, ნ. მისურაძის და შოთაშვილის რედაქციით

ლენინის გავრცელების და მოწვევის წლები

აი რას გვიამბობს დაახლოებით ლენინის და სულიანოვა ლენინის ბავშობის და მოწვევის წლების შესახებ:

ვლადიმერ ილიჩის მამა ილია მაშინ სიმბირსკის გუბერნიის სახალხო სასწავლებლების ინსპექტორი იყო; ის იყო უბრალო წოდების, ადრე მოუყვდა მამა და მხოლოდ უფროსი ძმის დახმარებით ძლიერ ძლივით მიიღო სწავლა. უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ ჯერ მასწავლებლად იყო პენზაში და ნიჟნი. მოწვევის ძალზე უყვარდათ, ვინაიდან არასოდეს არ სჯიდა მათ, არ უჩიოდა დირექტორთან, მოთმინებით და გასაგებად უხსნიდა გაკეთებულს და ამეცადინებდა უფასოდ კვირახოთი იმათ, ვინც ვერ ასწავლდა, ვისაც შინ ვერაიგი ვერ აუხსნიდა გაკეთებულს. და ახლაც ზოგიერთი მისი ყოფილი მოწაფე, უკვე დაბერებული, სიყვარულით და ნეტარებით იგონებს მას.

სიმბირსკში ის ცდილობდა გაეხსნა რაც შეიძლება მეტი სკოლა დარბიებისათვის, გლეხების ბავშვებისთვის, რისთვისაც არ იშურებდა ძალ-ღონეს.

ვლადიმერ ილიჩის დედა, მარია ალექსანდრეს ასული, იყო ექიმის ქალიშვილი, რომელმაც ყრობის უმთავრესი წლები სოფლად გაატარა. გლეხებს დიდად უყვარდათ ის. მან კარგად იცოდა მუსიკა, აგრეთვე ფრანგული, გერმანული და ინგლისური ენები და ყოველივე ამას ასწავლიდა ბავშვებს. მას არ უყვარდა დიდი საზოგადოება და გართობა, თითქმის მთელ დღეებს შინ ატარებდა, ბავშვებთან, რომელთაც ის ძალზე უყვარდათ და პატივს სცემენ. საკმარისი იყო მას ეთვეა რაიმე დაწამებული, ალერსიანი კილოთი, რომ ისინი სმენად გადაქცეულიყვნენ.

ილია ნიკოლოზის ძეს უყვარდა თავისი იშვიათი თავისუფალი დღეების ოჯახში გატარება, მეცადინეობა ბავშვებთან ან თამაზობა მათთან და ხალისიანად უამბობდა მათ მრავალ რძეს.

ოჯახი, რომელშიც იზრდებოდა ვლადიმერ ილიჩი, გულთბილი ოჯახი იყო. დედამიწა იყო მესამე ბავშვი; ბავშობისას ყველაზე მეტად ის თავის და ოლიასთან თამაზობდა, რომელიც 1 1/2 წლით პატარა იყო მასზე. ორი-ენი ძალზე ცოცხლები და გაბედულნი იყვნენ, უყვარდათ ხმაურიანი თამაზობანი და სირბილი. განსაკუთრებით ირჩეოდა ამით ვალოდია, რომელიც ჩვეულებრივ ხელმძღვანელობდა დას. ის შეადგებდა ხოლმე ოლიას სავარ-

ძელს ქვეშ და შემდეგ განკარგულებას იძლეოდა: „ნაბიჯით იარ სავარძლის ქვეშთან!“ სათამაშოებით ნაეტკ იყო გართული, უფრო ამსხვრედა მათ. ვინაიდან ჩვენ, უფროსები, ცდილობდით შეგვეკავებინა ის ამისაგან, ამის გამო ხანდახან გვემალებოდა. მასსოს, სწორედ მისი დაბადების დღეს, მან სასურველად მიიღო ძიძისაგან მარხილში გაბმული სამი სილი და დავიწყეთ მისი ძებნა და ვიპოვეთ კარს უკან. ის იღვა მშვიდად და დინჯად ატრიალებდა ცხენების ფეხებს, სანამ ერთიმეორეზე არ მოამტკრია.

ჭერა-კითხვა ილიჩის დედისაგან ისწავლა ხუთი წლისამ; მას და მის და ოლიას ძალზე შეუყვარდათ კითხვა და გატაცებით კითხულობდნენ საბავშვო წიგნებს და ჟურნალებს, ასეთებს კი ბევრს იღებდა მათი მამა. მაღე მათ დაიწყეს მოთხრობების კითხვა რუსეთის ისტორიიდან და ზეპირად სწავლობდნენ ლექსებს, ეს უფრო ოლიას უყვარდა, რომელმაც ბევრი გრძელი და ძნელი ლექსი იცოდა და ყოველთვის მოხდენილად კითხულობდა მათ. განსაკუთრებით საყვარელი წიგნები ილიჩს ბავშობისას არ ჰქონდა; სიახლოვებით კითხულობდა ის უფროსს „Чтение“. წაკითხვის შემდეგ მიზობდა დასთან ერთად-სათამაშოდ. ზახუტლობით ისინი დარბოდნენ ეზოში და ბალში, ადიოდნენ ხეებზე. ვალოდიას ძალიან უყვარდა კრეკეტი. ზამთრობით ციკაობდა და გუნდაობდა განმანებებს.

როდესაც გიმნაზიაში მიიბარეს, პირველ კლასში, ის 9 1/2 წლის იყო. მას ამზადებდნენ ერთ ზამთარს სახალხო სკოლებს მასწავლებლად, ხოლო მეორეს - ერთი ქალი, რომელიც კარგ მასწავლებლად ითვლებოდა.

ის სწავლობდა თავის უფლად, მონდომებით. უნარბანი ყმაწვილი იყო. მისი მასწავლებელნი ამბობდნენ, მას ძალზე შეეძლო ის, რომ გულმოდგინედ ისმენს გაკეთებულების ახსნას კლასში. უნარბანობის გამო, ის ჩვეულებრივ ყველაფერს კარგად ითვისებდა და შინ ცოტას მუშაობდა გაკეთებულებზე.

დაიწყებოდა თუ არა საღამო, უფროსები თავისი სამუშაოებით შემოვიდნებოდნენ ხოლმე მაჯიდას სასადილო ოთახში; აქ გამოირკვეოდა, რომ ვალოდიას უკვე უსწავლია გაკეთებულები. ის ლაპარაკობს, ანცობს, აჯავრებს პატარებს და ხელს გვიშლის. „ვალოდია, გეყვითა“. „დღეობო, ვალოდია სწავლას მიშლის“. მაგრამ ვალოდიას მობებურ-

და წყნარად ჯდომა და ცეკვობს, ტრიალებს. ხანდახან დედა უმცროსებს გაიყვანდა ხოლმე დარბაზში, სადაც ისინი როიალზე (როიალს დედა უკრავდა) დამღეროდნენ საბავშვო სიმღერებს. ვალოდიას უყვარდა მღერა; სმენა მას კარგი ჰქონდა და მიღრეკილება მუსიკისადმი დიდი, მაგრამ ის არ აქ დამშვიდდებოდა ხოლმე მთლად. უმცროსი შმა, მიტია, რომელიც ასე 3-5 წლის იყო, ძალზე გულჩვეილი ბავშვი იყო და არ შეეძლო. ცრემლი არ მოსვლოდა „თხის“ მღერის დროს. ცდილობდნენ ესწავლებინათ, გამოესწორებინათ, მაგრამ, როგორც კი მოიკრებდა ძალღონეს, გაბედავდა და ცდილობდა თვალდაუხამხამებლად ემღერა ყველა სამწუხარო ადგილი, ვალოდია მობრუნდებოდა მისკენ და განსაკუთრებული ხმით, საშინელი სახის მიღებით მღეროდა: „თავს დაეხსენ ბეკეკას რუხი მგლეზი“ მიტია, რაც ძალი და ღონე აქვს, მაგრადება. მაგრამ ცეკვი არ ისვენებს და უფრო, ტრადიციულისხნით მღერის: „დაუტოვეს ბებიას რქები და ჩლიქები“ ვიდრე პატარას ცრემლები არ წასკდებოდა. უფროსი და ამის გამო ეჩხუბებოდა ვალოდიას, აღშფოთდებოდა ხოლმე, რომ ასე აჯავრებდა ის მიტიას.

როცა მამა შინ იყო ხოლმე, ის დაგვემხარებოდა უფროსებს: ვალოდიას თავის კაბინეტში გაიყვანდა და ამოწმებდა მის ვაკეთილებს, მაგრამ, ჩვეულებრივ, ვალოდიამ ყველაფერი იცოდა. მაშინ მამა დაუწყებდა ხოლმე ძველი, ლათინური სიტყვების გამოკითხვას. ვალოდია კარგად უპასუხებდა. მაგრამ თუ მამას დრო არ ჰქონდა ხოლმე, რომ ვალოდია გაერთო რითიმე, მაგალითად, მადრაკით, მაშინ სასაიდლო ოთახში სიწყნარე დიდი ხნით არ სუფევდა.

ჰადრაკი უყვარდა ვალოდიას მამას და ეს სიყვარული ყველა ჩემ ძმავს გადაეცა. ყოველი მათგანისათვის დიდი სიხარული იყო, როდესაც მამა გაიწვევდა მათ თავის ოთახში და ვაწყობდა ჰადრაკს. ეს ჰადრაკი, რომელსაც მამა ძალზე უფროთხილდებოდა, მის მიერ იყო გაკეთებული ნიწინ-წიწინგორი, ვიდრე სიმბინისკში გადმოვიდოდა. ყველა ბავშვა ისწავლა ჰადრაკის თამაში და შემდეგ, როდესაც ვლადიმერ ილიჩი სასწავლო გარეგანი გიმნაზიაში ცხოვრობდა, დედაც ეს ჰადრაკი მას გაუზღავდა. ილიჩი კრავთში დაპატიმრებს მსოფლიო ომის დაწყების დროს; განთავისუფლების შემდეგ იძულებული შეიქნა იქიდან წასულიყო, ეს ჰადრაკი დასტოვა იქ და, სამწუხაროდ, დაიკარგა.

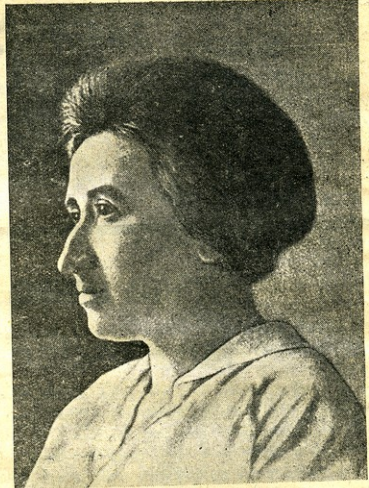
საერთოდ, გერ კიდევ ბავშობის წლებშიც ემხნეოდა ვალოდიას ყველაფრისადმი კრიტიკული მიდგომის უნარი. ეს ცოცხალი, ცელქი ბიჭი კარგს ავისივან, დადებით უარყოფითისაგან კარგად არჩევდა. ეს იყო ერთ-ერთი ძლიერი მხარე ვალოდიას.

გიმნაზიიდან მოსვლისას ვალოდია უამბობდა ხოლმე მამას, რაც იყო ვაკეთილებზე, რას ჰკითხავდნენ მის და როგორ უპასუხებდა მასწავლებელს.

ვინაიდან ყოველთვის ერთიდაიგივე მეორდებოდა ხოლმე—სწორი პასუხი, კარგი ნიშნები, — ხანდახან ვალოდია გაიყვანდა ხოლმე მამის ოთახის კართან და დაიწყებდა:

— „ბერძნულში ხუთი, გერმანულში ხუთი“.

მეც ვარ მამის ოთახში და ვიკერ ქმაყოფილ ღიმილს, რომელიც დედა-მამის პირზე ათამაშებულს; თვალდნ არ ამოკრებდნენ მღერა ფიგურას, რომელსაც გიმნაზიის პალატო ეცვა და ფორმის ჭედლიან გადმოჰყარდა ქერა



F 1919 წლის 15 იანვარს გერმანიის ჯალათებმა ვერაგულად მოკლეს ანხ. ანხ. როზა ლიუსტმებურგი და კარლ ლიბტენტი

თმები. საგნები, რასაკვირველია, იცვლებოდა, ხანდახან ისმოდა „ლათინურში ხუთი, ალგებრაში ხუთი“, მაგრამ საქმის შენარასი ერთი იყო: ჩვეულებრივ ვლტებულობდით ერთ ნიშანს — 5.

იმ შორეულ წლებში მამა ეუბნებოდა ხოლმე დედას: ვალოდია ყველაფერს ადვილად სწავლობდა და ვიი თუ შრომისმოყვარეობას ვერ მიეჩვიოს. ჩვენ ვიცით, რომ ეს შიში ზედმეტი იყო, რომ ვალოდია შესწლო გამოემუშავებინა არაჩვეულებრივი შრომისმოყვარეობა.

ვალოდიას უყვარდა სხვისი გაბრაზება და სიცილი. ერთხელ ულიანოვების ოჯახში ჩამოვიდა ნათესავთ ექიმის ქალი. იმ დროს ექიმა ქალი ოვიათი იყო. ზის ექიმი ქალი დარბაზში და ებასება ვალოდიას დედ-მამას. კარიდან მოისმის სიცილი და ჩურჩული. შემობრბის ვალოდია და რიხიანად მიმართავს სტუმარს: — „ანიუტა, ავდა ვარ, მიწამალე“.

— როთა ხარ ავად? — მოკრძალებით შეეკითხა ექიმი, მიხედა რა, რომ ბიჭუნა ცელქობს (მაშინ ვალოდია ასე 8-9 წლის იქნებოდა).

— ვერ ვძლები, რამდენიც გინდა ეკამო, მაინც მშვიტი ვარ.

— წადი სამხარეულლოში, მოკერი შავი პურის დიდი ნაჭერი, დაამარილე და შეჭამე.

— უყვი ეკამე, — არ მშველის.

— გაიმეორე ეს წამალი, მაშინ აუტკლებლად გიშველის.

ვალოდიას მუსიკაც უყვარდა. დედაც უჩვენა მას პირველდაწყებითი ვარჯიშობანი, დაკვირვება რამდენიმე უბრალო საბავშვო პიესა და სიმღერა, და მან დაიწყო ჩქარა გრძობით დაკვრა. შემდეგ დედა სწუხდა, რომ გიმნაზიაში შესვლის შემდეგ ვალოდიამ თავი დაანება მუსიკას, რაც მას ძალიან ენებხებოდა, ნიჭიც ჰქონდა.

პატარა ვალოდიას უყვარდა ჩიტების დაჭერა; ამხანაგებთან ერთად ჩიტებს მახეებს უგებდა, უფრო აძრუ კი უყვარდა მათი ყიფა, რომ შემდეგ გაეთავისუფლებინა. ძველად ჩვეულებად იყო: ჩიტებს ტყვეობიდან გაათავისუფლებდნენ ხოლმე 25 მარტს. ვალოდიას უყვარდა ეს ჩვეულება და დედას სთხოვდა ხოლმე ფულს, რომ ჩიტები ყიფა, ხოლო შემდეგ გაეშვა. ერთხელ ვალოდიას გალიაში ჩიტი მოუტყვდა და ამის შემდეგ გადასწყვიტა არასდროს აღარ ჩაესვამ გალიაში ჩიტსო, და ასეც მოხდა, მას შემდეგ ვალოდიამ ჩიტებს თავი დაანება.

ის ბეგრს დარბოდა და ანკესით თევზებს იჭერდა. ერთი მისი ამხანაგი შემდეგ შემთხვევას გვიამბობს: ვილაკამ მათ წინადადება მასცა თევზი დაეპირათ დიდ, წყლით სავსე თხრილში, იქ თევზების დაჭერა ადვილიაო. ისინი წვადენ თხრილისკენ, მაგრამ ვალოდია თხრილში ჩავარდა, შლაპში იძირებოდა. „არ ვიცი, რა მოხდებოდა, — განაგრძობს ვალოდიას ის ამხანაგი, — რომ ჩვენს ყვირილზე არ გამოქვეყნოდა მუშა მახლობელი ქარხნიდან და არ ამოყვანა ვალოდია თხრილიდან“.

მაგრამ თევზაობამ და ჩიტების ჭერამ როდი გაიტაცა ვალოდია და გიმნაზიის უფროს კლასებში არც თევზაობა და არც მახეებს უგებდა ჩიტებს. არც უფროს ძმა საშასთან დაკურაობდა ნავით, როდესაც ის ზაფხულში ჩამოდიოდა ხოლმე ოჯახში უნივერსიტეტიდან. საშა გართული იყო ბუნებისმეტყველებით ჯერ კიდევ გიმნაზიკობის დროს, უნივერსიტეტში შევიდა საბუნებისმეტყველო ფაკულტეტზე და ზაფხულობით მისდევდა გამოკვლევებს, აბრკობდა მასალებს.

ვალოდიას არ უყვარდა საბუნებისმეტყველო საგნები, გიმნაზიაში დანტერესებული იყო ლათინური ენით, კლასიკოსების კითხვით, ისტორიით, გეოგრაფიით.

მას უყვარდა წერა და ძალიან კარგადაც სწერდა. ის არ ემაყოფილებოდა სახელმძღვანელოებით და მასწავლებლის ნალაპარაკებით, რომ დაეწერა დავალება, არამედ გამოჭირნა წიგნები ბიბლიოთეკიდან, და მისი ნაშრომები საფუძვლიანი გამოდიოდა, თემა — კარგად დამუშავებული და დალაგებული, კარგი ლიტერატურული ენით დაწერილი. გიმნაზიის დირექტორს კერენსკის (დროებითი მთავრობის მეთაურის კერენსკის ძამა), რომელიც უფროს კლასში სიტყვიერებას ასწავლიდა, ძალზე უყვარდა ვალოდია, სულ მუდამ აქებდა მის ნამუშევრებს და ყოველთვის საუკეთესო ნიშანს უსვამდა.

მაგრამ უყვარდა ვალოდიას სხვადასხვაგვარი მუშაობა, რითაც ჩვეულებრივ გატაცებული არიან ბავშვები. ბავშობისას ის აწებებდა და აკეთებდა სხვადასხვა სათამაშოს. ზაფხულის და ზაფხულის არდადეგებზე ის ან კითხულობდა, ან დარბობდა, სეირნობდა, თამაშობდა კობაკებს, ზაფხულობით ბანაობდა მდინარეში. მას არ უყვარდა „თავდასავლების“ კითხვა, ხოლო გატაცებული იყო გეოლოგიით, შემდეგ კი ტურაგენიციით, რომელიც შედოლი წაყვითა და გადაეკითხა, როგორც საშას, გიმნაზიის

წლებში მას არა ჰყავდა. მაგრამ კლასის ამხანაგებისადმი დამოკიდებულება კარგი ჰქონდა, შეგლოდა მათ მუშაობაში, უხსნიდა შეუთვისებელს, უსწერებდა თარგმანებს და დაწერილს, ხანდახან თვითონ უწერდა ჩამორჩენილ საუკეთესო ამხანაგებს, უხსნიდა რთულ თეორემებს. მთელ



ამხ. კარლ ლობინსტი

კლასს მისი იმედი ჰქონდა, მიდიოდა ვალოდია წინ და სხვებიც თან მიჰყავდა.

სიმობრსკვი ცხოვრების პირველ წლებში ჩვენი ოჯახი სხვადასხვა უხეირო სახლში ცხოვრობდა, სანამ მამაჩემმა ძლიერ-ძლივობით არ იყიდა ხის სახლი მოსკოვის ქუჩაზე. ახლა იმ სახლში კეთდება ლენინის სახელობის მუზეუმი. ეს სახლი ერთსართულიანი იყო. ვალოდიას ოთახი საშას ოთახის გვერდით იყო, სახლის მეორე ბოლოს. ჩვენ გადავიდით ამ სახლში, როდესაც ვალოდია 8 წლისა იყო. ამგვარად, სწავლების ხუთ წლამდე, ეს იგი 5 კლასამდე, ვალოდია და საშა ერთად და განუშორებლად იყვნენ, ვალოდია ითვისებდა მისგან საქმისადმი სერიოზულად მოპყრობას, ესწრაფებდა მის მიერ მოხდენილ ცდებს, ეტანებოდა წიგნებს, რომლებსაც კითხულობდა საშა, და ეკითხებოდა რჩევას.

სახლის უკან გრძელი და მწვანე ეზო იყო, რომელშიაც გამართული იყო ჩვენთვის გიგანტური ნაბიჯები. ეზოს იქით — მობრდილი ბაღი, რომელიც გადიოდა პეტროვსკის ქუჩაზე. ამგვარად, ამ ვიწრო და გრძელ ადგილს ეჭირა მთელი ეს ბინა. ბაღის ღობეს კარი ჰქონდა და ჩვენ ბაღში შევიდიოდით, ზამთრობით — საკურაოდ ზაფხულობით — საბანაოდ მდინარე სვივაზე. ჩვენ კრძამ საბანაოს პატრონს ვაძლევდით 2 საათის ფულს, დღისა და საღამოსისა, და უნდა გვებანავენა ორ შეცვლად, მამა ვაყეთთან, დედას კიდევ — გოგონებთან.

ბაღში უმთავრესად ხეხილი იყო. აქ ნახავდით ვაშლს ალუბალს, სხვადასხვა ჯიშის ჩირგვს. ბაღში იყო აგრეთვე კარგი ყვავილნარი. ყველა ამას განავადებდა დედამ რომელსაც ძლიერ უყვარდა მეგობრობა. მუშახელი, გარდა ხანდახან დაქირაავებულსა, ისიც ძნელი სამუშაოსთვის როგორც არის ვაშლის ძირის გათხრა და სხვა ამნარი შემოღობვა-გაზაფხულზე არა ჰყავდა, სულ ჩვენ ვშველ

დით. მასსოვს ზახუხლოს საღამოებზე პაპანაქების შემდეგ და ჩვენ ყველანი-ხელში სარწყავებით, კასრებით და ჭურჭლებით, რომლებიც შეგვეძლო წყლით აგვევსოთ იქვე ქილან. კარგად მასსოვს, როგორ სწრაფად რწყავდა ვალო-ლია ბაღს და მიბობდა ხოლმე ცალიერი სარწყავით. პირ-საც ვიტკბანურებდით ხილით, მხოლოდ წყადაუწუმ კი არა, აქაც გვეძინდა წყის და რიგი. ჩვენ შეგვეძლო, რო-ცა კი ვაშლი დამწყიდებოდა, ავეკრიჩა ნაქარი და გვე-კაპა, ხიდან კი არ უნდა გვეკრიფა. შემდეგ გვექონდა შე-პირობებული წყისი, თუ რომელიც ხებილიდან ადრე გვეკაპა ხილი: ჯერ, რასაკვირველია, ადრე საფუჭებელი ჯიშისა, მერე კი—გვეგროვებინა მურაბისთვის და ზამთრისთვის შე-სანახი. ერთი სიტყვით, საკმარისად ვკმაბდით შემოღობაზე და გვკრებოდა კიდევ მთელი ზამთრის სავალი. მასსოვს აგრეთვე, როგორ აღგვაშოთა ყველანი ერთმა სტუმარმა გოგონამ, რომელმაც მოიწადინა თავი ესახლებინა მით, რომ გავქუთულს სურდა მოველიოჯა კბილებით ვაშლი ხიდან. ვაშლს ვაჭარა კბილი და ვაუღლა გზას. ამწარიც კტევა გვეუც-ხოვია. მარწყვის ჰამაშიც ადრე ვაჭერდით და ზომიერი ი-ყავით; ჩვენ ნაჩვენებები გვექონდა, როგორ უნდა გვეკაპა: ხელი არ უნდა გვეხლო მკვახე ანუ სამურაბისთვის, მიჩნეული გვექონდა შესათერი კვლი. არ დამეუწყევდა ის, რომ ნა-ცნობებსაც უჭირდით, თუ როგორ ვაღვადვირჩა სამ რიგზე ჩაყოლებული მსხმიათარე ალუბლის ხე, იმ ხეივანთან, სა-დაც საღამოობით ვესვამდით ჩაის, ოც იფინსამდე, მაშის სახელწოდების დღემდე. „ბავშვებს შეუძლებათ ჰქონდნ ხი-ლი ბაღის რომელიმე ადგილას, არ ხებილითისთვის კი ვახოვე ხელი არ ეხლოთ 20 იფინსამდე“—სთქვა დე-დამ.

დღემ იცოდა დისციპლინა, ჩვენ არაოდეს არ შეუ-ვიწროებოვართ, ვგაძლევდა თავისუფლებას იმ ზომამდე, რას წრეს იქით არ ვაღვადგულიყავით და არ შეგვეზღუ-და სხვისი თავისუფლება. ეს დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა ჩენს აღზრდაში.

ის დისციპლინა, მომპირნებოდა, რომელსაც იჩენდა ვლადიმერ ილიჩი თავის პირად ყოფა-ცხოვრებაში, რასაც აგრეთვე თხოულობდა თავისი ყველა ამხანაგისგან სახელ-მწიფო შემწებლობაში, პატარაობიდან ჰქონდა მას შეთვი-სებული.

1886 წელს, როდესაც ვლადიმერ ილიჩს 16 წელი უსრულდებოდა, ბენდიორის უნივერსიტეტის იჯარა დაატყდა თავს უბედურება: 12 იანვარს თუქარად ივრადიცილა მა-მა, ილია ალექსანდრეს ძე. ალექსანდრე ილიჩი იმ დროს პეტერბურგში იყო. ვალოლია რჩებოდა ოჯახში უფროს შვილად და მან, მიუხედავად თავისი ახალგაზრდობისა, დი-დი ყურადღება გამოიჩინა დედისადმი, რომ შეემსებუქე-ბინა მისთვის მძიმე ხეიდრი და ემუშავა როგორმე ოჯა-ხის მოვლა-პატრონობაში. იმ ზამთარს მე დიდხანს დაე-რჩი სიმპრისკში, სადაც მომისწრო მაშის სიკვდილი „აღ-დგომის“ არდადეგებში. მე უნდა შეემსველა ლათინურ კურსებისთვის და ვალოლია, რომელმაც ეს ენა კარ-გად იცოდა, დამეხმარა. მასსოვს, რა კარგად მიხსნიდა, რა ცოცხალი და სანატრესო გამოგვიდიოდა ვაკვეთილე-ბი. ის ამბობდა მაშინ, რომ გინაზიის კურსი ნამეტანი გრძელია, რომ მოზარდ და შეგნებულ კაცს შეუძლია გაიაროს ვაკეიანურებული რეაწლიანი კურსი ორ წელს. და მან დამტკიცა კიდევ: ორი წლის განმავლობაში

მოამზადა და დააჭერინა კიდევ გამოცდა ესტრელინა მარ-სწავლებელ ოგორდინიკოვს.

ეს მასწავლებელი ჩამომავლობით ჩუგაში იყო, ვაკეთილეს აძლევდა ჩუგაშის სკოლაში. ჰქონდა მათემა-ტიკის ნიჭი; მან ეს უშეალოდ გაიარა გინაზიის კურსის ფარგლებში, მაგრამ მინაც კიდევ უნდადა ვაქედურებინა და განეგრძო ეს საგანი; უნივერსიტეტში შესასვლელად მას უნდა ჩაებარებინა საბოლოო და გადაწყვეტი გამო-ცდა ყველა საგანში გინაზიის კურსით და აგრეთვე ძველი ენები. რასაკვირველია, ჩუგაშისთვის, რომელმაც ხგირი-ანად არ იცოდა რუსული ენა, ძნელი იყო უნივერსიტეტში შესვლა, მით უფრო, რომ საზოგადოებრივ საგნებში კარ-გად არ იყო მოზარდებული. აქაც მას მსხნელად გამოუ-ჩნდა ვლადიმერ ილიჩი: ჩენი ოჯახის ნაცნობი ჩუგაშის სკოლის ინსპექტორის იაკოვოვის წინადადებით, ვალო-ლიამ მოჰქიდა ხელი ოგორდინიკოვის მომზადებას, მიუხე-დავად იმისა, რომ ვალოლია შეკანსენელ ორ კლასში თვით იყო დირიგატორი სასუთარი მუკადინიკოვით. ოგორდინი-კოვმა ჩააბარა თელი წელიწადში ვალოლიასთან ერთად გა-მოცდა და შევიდა კიდევ უნივერსიტეტში. ამასთანავე უნდა დაესმინა, რომ ვალოლია ამზადებდა ოგორდინი-კოვს უსასიჯლოდ, რადგანაც მისი მოწავე ლაბორი იყო.

1887 წელს, როდესაც ვალოლია უქანასენელ კლასში იყო, ჩვენ ოჯახს მეორე უბედურება ეწია: მეფე ალექსან-დრე III მოვიდა განზარაბავში მონაწილეობისთვის დაატუ-საღეს ალექსანდრე ილიჩი პეტერბურგში. ამ შემთხვევის შესახებ მაშინ პირველად ვალოლიამ გაიყო და დედაც მოამზადა მის ვასავებდ. აი ეს როგორ მოხდა ალექსან-დრე ილიჩის და ჩემი, მისი დის, დაპატრიების შესახებ შეატკობინა სიმპრისკში ჩემმა ნათესავმა ქალმა კოჟკა-დაპოვის ქალს, თხოვნით, რომ დედა მოეზადებინათ. მივიღე რა წერილი,—გვიამბობს კოჟკადამოვა, „დავი-ბარე გინაზიიდან ვალოლია და მივეცი წერილი წა-საკითხავად. მან წარბედა ჩამოუშვა და დიდხანს დე-და წერილზე. ჩემს წინ იდგა არა წინანდებურად მზიარ-რული და უღარდელი ბიჭი, არამედ დიდი კაცი. „საქ-მი სერიოზულია, შეიძლება ცუდად გათავადეს საშასთვის“—სთქვა მან“.

მერე, როდესაც დედა პეტერბურგში წავიდა უფ-როს შვილის შესახებ შუამდგომლობისთვის, ვალოლიას არა ერთხელ უთქვამს „ჩანს, საშას სხვანიარად მოქცევა არ შეიძლე, ჩანს, ვერე უნდა მოქაუროყო“. ვალოლია დიდი სიბოკით იტანდა უბედურებას, განავარძობდა ისევე ბუქიდად მეცადინეობას, მხოლოდ უფრო სერიოზუ-ლი და ჩემი გახდა, ხანდახან კი, როცა დებში და ძმასთან იყო, ცილობდა ვაგემაზიულებინ ისინი, მასლაობდა და ხებობდა კიდევ წინანდებურად, შარადებს და რებუსებ-საც არ აქლებდა თავის დებს და ძმას.

ალექსანდრე ილიჩის საქმე მართალია რომ ძალიან სერიოზულად დაბოლოვდა: მას სიკვდილი დასჯა მოუ-საჯეს, რაც კიდევ მხარსულებს 1887 წლის 8 მაისს. სიმპრისკის გინაზიის უფროსებს საყვედური გა-მოეცადა მის გამო, რომ მათ საუკეთესო ატესტაციით და ოქროს მედლით გამოუშვეს ანბარის საშინი დამნაშავე ფიჭობრები, რომ არ შეიძლებოდა მიეცათ ოქროს მედა-ლი მისი ძმისთვისაც; ვლადიმერ ილიჩისთვის, მაგრამ მისი სწავლა მთელი 8 წლის განმავლობაში ისეთი თვალ-საჩინო იყო, მისი პასუხები გამოსაშვებ გამოცდაზე იმ-დენად ჩანებული იყო, რომ არ შეიძლებოდა წაერთმიათ-



ქუთაისის მუსიკალურ ტექნიკუმთან არსებული ნორა ჰოინერთა საბავშვო ოჯარი

როგორც მისი დისთვის, ოლგასთვის, ოქროს მედალი. მან მიიღო ეს მედალი და შევიდა ყაზანის უნივერსიტეტში, იურიდიულ ფაკულტეტზე. დედამ სიმბირსკში გაჰყიდა სახლი, ზედმეტი ქონება და თავისი დანარჩენი შეიკლებით ვაძმოვიდა საცხოვრებლად ყაზანში. ის ჩავერა, რომელიც ისედაც გულზე მძიმე ლოდით აწვა სტუდენტობას წარსული საუკუნის 80 წლებში, უფრო გამძლიერდა მეფის მოკვლის ცდის შემდეგ (1887 წლის 1 მარტი) რომლის მონაწილე იყვნენ სტუდენტები. სტუდენტების ინსპექტორებად ინიშნებოდნენ ნამდვილი პოლიციელი მამბერები. დახურეს სტუდენტთა საზოგადოებები, დახურეს მათი ყველა ორგანიზაცია, სტუდენტების დაბატონებასა და დაითხოვნას ბოლო არა ჰქონდა. სტუდენტებმა დაიწყეს პროტესტების შეტანა ყველა უნივერსიტეტში. დაიწყო ეგრეთწოდებული „სტუდენტთა არეობა“, უწყსოება ყაზანის უნივერსიტეტში. ვლადიმერ ილიჩმა მიიღო მონაწილეობა ამ არეულობაში და სხვებთან ერთად ისიც გამოიცილეს უნივერსიტეტიდან და გადასახლეს ყაზანიდან სოფელ კოკუშკინოში. უმაღლესი სკოლის კარი გამოხურა მას, მას და მის დას უარი ეთქვა უნივერსიტეტში უკანვე მიღებაზე, რასაკვირველია, იმიტომ, რომ ის იყო ალექსანდრეს ძმა. ამგვარად დამთავრდა სწავლა ვლადიმერ ილიჩისთვის. მაგრამ ის იმდენად შეგნებული იყო,

რომ შესძლო თავისთავად, სხვის დაუხმარებლად, დაემთავრებინა თავისი განვითარება. მან დააბოლოვა ოფიციალური სწავლა-განათლება, ჩააბარა რა, როცა კი მისცეს უფლება, გასათავებელი გამოცდები იურიდიულ ფაკულტეტზე, ვითომდა არც ყოფილიყო გამოირიცხული უნივერსიტეტიდან. მიღებული დიპლომი მას აძლევდა პროფესიას—ის ჩაეწერა ნაფიცი ვექლის თანაშემწედ, ესე იგი ეს აძლევდა შესაძლებლობას ემოვნა პური, რაზედაც უნდა ეფიქრა, ვინაიდან მთელი ოჯახი დედის პენსიით ინახებოდა.

ამ წლებში მან დამთავრა აგრეთვე ჯერ ყაზანში და მერე სამარაში თავისი სარეგულაციო განათლება. მან ნახა საბოლოოდ თავისი გზა-კვალი მარქსიზმში, მუშათა კლასის ბრძოლის იდეაში. მან შეისისხებოდა მარქსის და ენგელსის თხზულებანი. მაშინ მეტი წილი რუსულად ნათარგმნი არ იყო და ის კითხულობდა ფრანგულად ან გერმანულად.

მან დაიწყო შესწავლა რუსული სინამდვილისა, რომ გაეგო, რამდენად მისაღები იყო მარქსის გზა; ის მტკიცედ წავიდა მისი გზით და შექმნა კომუნისტური პარტია, რომლის მეთაურობით მუშათა კლასმა დაამხო მდიდრების ბატონობა და დაიწყო სოციალიზმის მედგარი შენება.

სრულ მთხ საათზე

იენისის სუსხიანი დღეა. ქუჩაში - მოძრაობა და ხმაურობა. მძიმედ აწრიილდა ქალაქის ბანკის კარი. ქიბეზე ჩამოდის ვილაც ევროპულად ჩაცმული კაცი. მას ხელში პორტფელი უჭირავს და, ეტყობა, სადაც ექპარება.

მას ავტო ელოდება. შოფერმა მანქანა ააშუშავა. პორტფელიანი კაცი მძიმედ ჩაეშვა და შოფერს ასწავლა მიმართულება.

ეს ხდება ევროპის ერთ-ერთ ქალაქში, სადაც ბევრი ცხოვრობს ისეთი, რომელიც ახლა შოფერს მიჰყავს ავტომობილით.

ეს პორტფელიანი კაცი გახლავთ მისტერ, ანუ ბატონი, ხეგი, ცნობილი ინგლისელი კომერსანტი. ის ახლა მიემგზავრება მეორე ქალაქში, სადაც კომერციული თათბირს უნდა დაესწროს.

ამ თათბირს მისტერ ხეგი აუტილებლად უნდა დაესწროს, თორემ ჩავლავდება. მისი კომერციული საქმეები, უნდა მიუსწროს სადგურზე ქალაქში მიმავალ მატარებელს.

ახლა სამი საათი და თავისუფლად მოასწრებს ბილეთის აღებას.

ავტო ავტომობილი ამტკერებს გზას და შურდულივით მიქრის.

მისტერ ხეგს ფიქრისაგან თავი ემძიმება. სთვლემს. უცებ მანქანა შეჩერდა გზატკეცილზე. მისტერი ხეგმა ზანტად დააქიბა თვალები.

მის წინ უძრავად იდგა ქუდმოხდილი შოფერი. მისტერი ხეგმა საათს დააშტერა ნაშინარავი თვალები.

ოთხი საათი.

— რა მოხდა? მიაძახა მან შოფერს.

ქუდმოხდილი შოფერი უძრავად იდგა და ხმას არ იღებდა.

— დაყრუვდი!? — შეჰყვირა გულმოსულმა ხეგმა, — მატარებელზე მიგვიანდება!

მან შოფერი მობრუნდა, და მისტერი ხეგმა თავის სიცოცხლეში პირველად დაინახა, რომ მას ზიზლით უყურებდნენ.

— ოცდაშვიდ იანვარს სწორედ ოთხ საათზე მარხავენ ლენინს, სერ!

მისტერი ხეგი დაბნეული სდუმდა ერთ წამს, პირში ატრიალებდა სიგარას და ფერფლი ეყრებო-

და მის ძვირფას პალტოს და მშვენიერ ნოსხ, ფეხქვეშ რომ ფენია.

შემდეგ გაბრაზებულმა წამოიკვირა: — ხვალეე აიზარგე, თვლით არ დამენახვო!

კელიმ, შოფერმა, არაფერი არ უბასუხა. ის უძრავად იდგა და სივრცეს ვასტკეროდა. ქარი სწეწდა მის თმებს.

ხეგმა არ იცოდა რა ექნა. მას ამ თორმეტი წლის განმავლობაში ერთხელაც არ დაუგვიანებია... ახლა კი... ახლა იგვიანებს და დიდ ზარალსაც ნახავს.

— ათას ფუნტ სტერლინგს მოგცემ, ოღონდ წადი. მატარებელზე მიგვიანდება. საჩქარო საქმე მაქვს.

შოფერი არც კი განძრეულა.

მისტერი ხეგს სურდა დაეყვირა მისთვის, რომ ორ, სამ, ხუთ და ათათას სტერლინგსაც კი მისცემს, მაგრამ გაწუმდა, რადგან მიხვდა, რომ არაფერი გამოიღებდა: შოფერმა ძალიან კარგად იცის, რომ ხვალ ულოკუმაპუროდ დარჩება, ხვალ მის კოლშვილს ქუჩაში გაყრიან, თვითონ ის კი ან ქუჩის მშენებელი გახდება, ან ქუჩის მაწანწალა, მაგრამ მაინც სდუმს, ადგილიდან არ იძვრის.

მისტერი ხეგი მიხვდა, რომ თუკი კელიმ შეაჩერა მანქანა და პასუხსაც არ აძლევს, მაშ რალაც ისეთმა ძალამ ახევიანა ეს, რასაც ფულით ვერ იყიდი.

მისტერი ხეგ გრძნობდა, რომ მას არაფრით არ ძალუძს, — არც ფულით, არც ყვირილით, — ამოდროს შუა მინდორში გაჩერებული ავტომობილი, ვინაიდან სწორედ ოთხ საათზე მარხავენ ოკეანეს ოქით იმ კაცს, რომლის გული მრავალი მილიონი ადამიანის გულშიც ჰფეთქდა.

მან წარმოიდგინა, რომ ახლა მრავალი ათასი ავტომობილი, რომლებშიაც ხეგისთანა მისტერები სხედან, დგას მინდორებში, გზატკეცილებზე; და არც მისტერებს, არც მთავრობას არც აქვეთ საშუალება, რომ აიძულონ კელი, და ათასი სხვა კელიც, რომ მათ დაიხურონ ქუდი და გადასწიონ მანქანის ბერიკეტი.

ხეგი მიაწვა ბალიშს და ცხვირსახოცი თ მოიწმინდა ოფლი შუბლზე.

ხუთი საათის ხუთ წამზე კელიმ დაიხურა ქუდი და ნეკი დაჰკრა მარჯვალს.

ძრავი წყნარად აშუშავდა, აინთო ელექტრონი, და ავტო დაიძრა.

ავტო მიქროდა, ხეგს თავი ჩაეყო პალტოს საყელიში და გულში ბოღმა აწეებოდა.

ლენინი — მსოფლიო მუშათა კლასის ბელადი, ლენინის ანდერძი კომუნისტებისათვის ბრძოლა, ლენინი ჩვენი დროშა!..



სისხლის კვირალე

დიდი ხანია მას შემდეგ, ძალიან დიდი ხანი... მთელი ოცდასუთი წელიწადი.

მართალია, მეოთხედი საუკუნე არც ისე დიდი დროა, მაგრამ ამ ხნის განმავლობაში იმდენი რამ შეიგვალა, იმდენად გადასხვანაირდა ცხოვრება, თითქმის ოცდასუთი საუკუნე გახლეცივს, და არა ოცდასუთი წელი!

თელ რუსეთის იმპერიაში ისმოდა მშრამეღლები კვნება-ვაჰა, სოფლად ზუსუნი გაჰქონდა გლეხების ზურგზე ადმინისტრაციის მათრახს, ბიჭუქულ-სტრანეიკები თარგმოდნ და იკლებდნ მშრამეღ გლეხებს, ქალაქებში კი მშრამის ოფლს დვრიდა მუშათა კლასი, და უზომოდ სუქებოდენ კაპიტალისტები, რომელნიც წურბელებივით სწეწნიდენ სისხლს მუშებს, დღით-იდუ უკლებდენ სელფასს და აუარესებდენ მუშაობის პირობებს. ისეთ მუშებს, რომელნიც შეგნებული იყვნენ, ფაბრიკა-ქარხნებში ადმინისტრაცია ვერ ენდობოდა და ცდილობდა თავიდან მოეპოვებინა ისინი. მას მღსწენდა მხოლოდ მუნჯაძეები, მხოლოდ მონა-მღჩინი...

ირგვლო უკულებობა, უსამართლობა და მშრამეღლების ექსპლუატაცია იყო გამეფებული.

1905 წლის იანვრის დახაწვისში ლენინგრადას (მანინგელი პეტერბურგის) ერთ-ერთი ქარხნიდან დაითხოვეს რამდენიმე მუშა და, თუმცა დანარჩენმა მუშებმა მოითხოვეს მათი სელახსა მიღება სამსახურში, ადმინისტრაცია არ დათანხმდა, რასაც მოჰყვა ამ ქარხნის მუშების გაფიცვა. მათ სხვა ქარხნების მუშებმაც დაუჭირეს მხარი. ადარ გაისმოდა ქარხნების გუგუნი, ქარხნის მიღებში ადარ მურავდენ პეტროვრდან ნაგრისფერ გახ, მიჩქოდა მანქანები,

გაცივდა უსარმაზარი ქვაბები, მაგრამ გაფიცული მუშების გულში კი ახალი სურვილების ცეცხლი ენთო...

მღვდელო განბინი ჯერ წყნარი, მტკიცე ხმით, შემდეგ კი ადგწნებით ელაბარაკებოდა მუშებს კრებუზზე, და რეოლევიდრუნი ცეცხლის ნაპერწკლებში სწვავდა მუშების გულს... მაგრამ გაპონი ამავე დროს შეფის სამსახურში იყო, მის საქმეს აკუთებდა.

დადგა ცხრა იანვარი. პეტერბურგის მუშები, დიდი და პატარა, ქალი და კაცი, ფაფიფუთი ეშწნა-ფებოდენ, ივკამდენ სუფთა ტანისამღს, სადღაც ეპირებოდენ, თითქმის მიპატიჟებული იყვნენ წვეულუბაში...

—მეფე, კუთილი მეფე მოისმენს ჩვენს გულისტკივილს, ის ანგარიშს გავვიწევს, ის წომებს მოიდებს... მან არ იგის, რა თავხედი, რა უსრდეოლი და წურბელები არიან მისიქმულენი, მან არ იგის ჩვენი ტანჯვა, მას უმაღავენ, არ ეუნებოან სომართლეს, თორემ კვიველის, დაგვისხნის, ალაგმავს თავის მღხელეებს... ახე ფიქრობდენ მშრამეღები და მხიარულენი, დაიმეფებულნი მიდიდდენ «კუთილი მეფისკენ» სატრებით, ჯვრებით, თხ უვით, მუდართით...

200000 კაცზე მეტმა მოიყარა თავი, 200000 მშრამეღს სურდა თავისი მღვდმარტობის გამორკვევა. აქვე იყვნენ პატარა ბავშუბიც, მათი დედებიც. ისმოდა ტირინი, ჟუჟუნა თვალები ალერხით დახტოდა მოზუვების და ახალგაზრდათა სახეებზე.

უგბად ხალხი შეტრტმანდა, აირთა წინა რიგი. და კვლავ დაიმტა ხალხი, რომელიც ვერ შედავდა, რამ შაჩერა ადამიანების მდინარე.

და კვლავ აირთა ხალხი. თითქმის კვლავ რადგამ შეუშალა ხელი წინ მღვლეული.



მეფესთან მიდიან ცხუნით, მუდართო

სისხლიანი კვირა

ბიონერო, ასე რომ
გვიყვარს რიგზე გარება,
ნეტავ თუ გრძნობ შორიულ
დღეთა ავრივალუბას!
ალბათ იცნობ ლენინგრადს,
გვიყვარს მისი სახელიც,
მაგრამ იცი წასულში
მისი ტანჯვა-ნალღელი?
უწინ ნისლი ებურა,
ძრწოდა შრომის უბნები.
დრო გარბოდა ველურად
ავაზაკურ უფლების.

იყო წლები შიმშილის,
უპურობით გამზარა,
იყო წლები სიშიშვლის,
სუსხიანი ზამთარი.

და ეს ყველა ლოდივით
აწვა შრომის ქვეყანას,
სადაც ხალხი ბორკილით
უფუფლებოდ ეყარა.

დღეს შვილი სიცივით
უკვდებოდა სარდაფში.
თვალზე ტრემლის ციმციმით
იღვა მთქმა-განავაში.

მამის ყოველ გადადგმულ
ნაბიჯს სთვლიდა ჯაბუში...

შემდეგ იყო ციხე და
ან გაუღდა ნაშუსი.
ხალხმა ვერ აიტანა
და ეს აზრი დასახა:
მიაშურონ პურისთვის
თხვინით მეფის სისახლეს.
სუსხიანი დღე იყო,
ყინვა—ძვლების გამძობა.
სასახლისკენ დარბულებს
წინ უძღვოდა გაპირი.
მაგრამ მეფე მეფე,
და ხალხს ტყვეა აზრუნა,
ქუჩა კაცის ხორცმა და
სისხლმა დაისდგურა.
და ამ სისხლმა ახილა
მეფე თავის ბანაკით,
და მის მონა გაპირის
ჯალათური ამაგი.
ისევ დარჩა შიმშილი,
ისევ სუსტი ზამთარი,
და სასახლის სიმეცედ —
სისხლი ცხრა იანვარის.
ახლა, როცა ჩვენი გზა
მზიურ დღეში მივიდა,
იცი, ჩვენ ეს მივიღეთ
იმ სისხლიან კვირიდან...

გ. კაქხიძე.

დაიმტენ. კვლავ ხიწყნარება. მხლდოდ ბაკშების
ტირილი იმსბს. ხალხი კვლავ აირია. ჰაერი რაღაც
უღნაურმა ხმემამა გააბა.

წინ მოვლდინდელად იგრიალა რაღაცამ, და
ხალხმა აქეთ-იქით მაიმულრა. ვიღაცამ იყვირა... ვიღა-
ცამ კვინება დაიწყა...

მეთხელდა წინა რიგები... კვლავ გაიხსა გრია-
ლი. თღვის წაშლის ბოლი გაიძამა ქუჩაში. აი და-
მანჭული სახით წაიჭა თეთრწყერა მიხუბვი, აპერ
გაწყვიტლი თვალთა ვედა დედა, რომელსაც დაკვდი-
მა ბატარა ბიჭუნა. სხვიდან თღვლაკრავი მედურე-
ბივით გვივადენ ცნობისმაცვარე ბიჭები. ყანახების
ტყვიებით დახუჭული თვალბით და გახერბული გუ-
ლით. თერთი თვლი თვალწარმტაც ხალხისხავით
აიქარგა წითელი ლაქებით. ახდობთ გყარენ მკვდრები
და ახდობთ ვარდებოდენ ხსგები, რომ არახადგეს
ღ წამომდგარაიყვენ. ტყვიას უხვი საკვები შესვდა.
აგერ, ათახი შეიერთა მეფის „ჟუღაკთილბამა“. თახს
არ იწვავადენ, წარჩინების მოღვენიშობი, ბოღკვიციკი
მინი და რიშანი. „ათახი მკვდარი... არა, არა, არ
გმარა“—ფიქრდოდენ ისინი, და კვლავ გრიალებდა თო-
ფები, კვლავ მიდიდა დვარად მშრდმქელთ სისხლი.

—1216 მიჰკლეს, 5000 დასჭრეს,—ასე დადა-
დებს ამ დღის შესახებ ოფიციალური ცნობა, რომელს
ხვ ვერ უარყოფდა თვით „კვითიში“ ნიკოლოზ II
სთავრობა. ეს იყო ოფიციალური ცნობა, მაგრამ, ვინ
ივის, რამდენი გამივალაშა წუთისოდგეს ისე, რომ
ვერ მძლავრ დაფიციალურ სტატისტიკაში!

1216 კვილა შესთავაზა თვითმპყრობელობამ
მეუმებს, რომელნიც მეთხოვდენ ადამიანურ პირობებს,
ქსპლორატორების მადის ალაგვას.

ამ სისხლის კვირადღემ? მაღალი დიდი რღლი
ითამაშა, მან გაძაღვიწილა მეშუათა კლასი, მან ყვე-
ლას დაანახა, თუ რამდენად უმსაგავსი, დაუნდობელი
და აურთრელი იყო თვითმპყრობელობა, რამდენად
სდგებოდენ მშრომელი, რდღესაც მეფის იმედი
მქონდათ...

მთელ მამინდელ რუსეთს მოეფდა ამ სამიწელი
აშბის გამდხასაქურებელი ტალღა გაუიფციებისა, იმბრ-
თებოდა დგმდმტრბები, მღსკავში ხაყვდლოთაღ გა-
ფიცვა მიხდა იმავე წლის ოქტომბერში, რველუცი-
ონური მოძრაობა დაიწყო ამიერკავკასიაში.

ჩაახრჩვეს 1905 წლის რევოლუცია, მეფის მთა-
ვრდამა მუქობით მოავსო საპარტორები, სისხლის
მდინარე დიდდა რუსეთის ველ-მინდგრებზე, მაგრამ
ამან გააბღხიურა ნიადაგი, აღმოაგნა რევოლუციის
ყვაიღებში, და გათვითცნობიერებულმა მუშათა კლას-
მა მძღავრად ააგუგუნა თებერვალი და ოქტომბერი.
ოგდასხუთი წელი გაგოია მას შემდეგ, მაგრამ თით-
ქის ოგდასხუთი საუკუნე გახულიყო. წარმღდაგენადაგ
კიძნელია, რა უფუღებოდ, რა გათუილი იყო მამინ
მშრომელი, მუშა თუ გლეხი, ახლა კი მძღავრად
უქირავხო სახელმწიფოს სადაგვინდობა მიქაქემენ
დგდამიწის ერთ მეექვსედს სანეტაროდ სადგურისკენ,
რომლის კარებზე წარწერილია „სოციალიზმი“.

—მცდრება კი თავისას არ იმლის, და მშრდმქლის
თვალში აგვკვადბა სამიწელი სიტყვები:

—1216 დაჭრილი... 5000 მკვდარი...
დანსუხული ტვინი, წითლად მღქარგული თღფ-
ლი... გულგანგმირული ბაუშები... წითლად შეღები-
ლი მევერცნილი თმები...

არა, მუშათა კლასი კვრახდომებს ვერ დაიფიწყებს
წარსული დღვის სიღბუხირებს და სამინდელ სისხლის
კვირადღებს.

და ჩვენი ნება უფრო გაკავდება, სოციალიზმის
წყურვლით ადგნებულში...

შ. თ.

კატარა სპონონი

ზამთრის სუსხიანი დღეები მიიწურა. გასა-
შლელად გამაღებულ ატმისა და ალუჩის კვირტებს
კანი შეასკდა. მალე სოფელიც გამოცოცხლდება
შრომის ხმაურზე.

შედგენდის ეზოში უკანასკნელი ზარი ჩამო-
ჭრეს... მღვდელნიებას მორჩენ სკოლაში... დამაყრუე-
ბელი ხმაურობით აივსო ეზო...

— პიონერ-რაზმი სამუშაოზე! — დიძება რაზმის
ხელმძღვანელმა ვანომ, და ათი-თორმეტი წლის გო-
გო-ბიჭები წესრიგით გაემართენ სკოლის ფარდუ-
ლისკენ სამუშაო იარაღის მისაღებად.

ვანომ დიდის მეცადინეობით მოახერხა პიონერ-
რაზმისთვის ერთი ნაჭერი მიწის შოვნა საცდელ-სა-
ჩვენებელი ბოსტნის გასაშენებლად და მისივე თაოს-
ნობითა და სოფლის აგრონომის დახმარებით გადა-
წყდა — სანიმუშოდ დაითესეს ბოსტანში ჯიშისანი
თესლეული...

— აბა, გიორგი, თამარ, ირაკლი! დატრიალდით
თქვენებურად და გაამზადეთ, სათსლე სიმინდისთვის,
კვლევი მწკრივი. ბიჭებო! — მიმართავს ვანო ჯგუ-
ფებად დაყოფილ პიონერ-რაზმს, — თქვენ კომბოს-
ტოს ვადარებთ შეუდევით... აბა, ცოცხლად, მეგობ-
რებო! ერთ საათში უნდა მოგვჩენთ სამუშაოს...

— ხელო რომ აღარ გვექნება სამუშაო? — იკით-
ხა გულუბრყვილოდ პატარა გოგამ, რამაც საერთო
სიცილი გამოიწვია რაზმში.

— ხელოთვისაც ვიშოვით საქმეს... — მოღიმა-
რი სახით მიუბრუნდა ვანო მას და თავზე ხელი
გადაუსვა. ხელო პამიდორი უნდა გადავკრათ, შემ-
დედგ სარწყავი არხი უნდა ვადმოვიყვანოთ ზაქარის
წყაროდან...

— წყალი რად გვინდა, ვანო? — კითხულობს
პატარა გოგი, და პიონერ-რაზმი ისევაც ახმაურდება
სიცილ-ხარხარში...

— ბოსტანი უნდა მოირწყოს, ჩემო გიორგი, —
გაუღიდა სახელი ვანომ გოგის და დანარჩენებს გა-
დახვდა, როგორ მუშაობენო...

— თაღლითობა არავის დაგეტყოს, თორემ
ვაი თქვენი ბრალი! ხომ იკით, როგორი ფუხკიანია
ჩვენი აგრონომი?

— ვანო! კომბოსტო ღრმად ჩავრგოთ თუ...

— აი, ასე... ამოდენა ჩამალეთ მიწაში ფესვებს
ზემოთ...

ვანო ჩხირის სიგრძით ანიშნებს რაზმს კომბოს-
ტოს დარგვის წესებს და სიმინდის კვლებს ასწო-
რებს...

სიმღერითა და სიცილ-ხარხარით დატრიალებენ
პიონერები მიჩნეულ სამუშაოებზე და ვაოფლიანე-
ბულები მუქიათად ამოძრავებენ ჰაერში პრიალა თო-
ხებს...

— მოიტა თესლი.. კოწია, თესლი მოიტა! —
იდლეა განკარგულებას ხელმძღვანელი და ფრჩხი-
ლის ტოლა ჯიშისანი მარცვლები ცვივა მწკრივებამდ
ჩარაზმულ კვლებში.

ვანო მიწას აყრის დათესილ კვლებს...
ხალისიანი სიცილ-ხარხი და ჯგუფური სიმღე-
რები იბნევა სივრცეში და გამკვლელ-გამომკვლელი
მგზავრები შურის აღმძვრელი ხარბი თვლებით შე-
პყურებენ პიონერების ბეჯით შრომას.

*
*

— სად დეკარგე, ბიჭო, დღეს? — შეუტია ალექ-
სიმ სკოლიდან მოგვიანებით დაბრუნებულ ვანოს
და ბრაზ-თ წაოღის ტარი ხის ვადანაქერზე გა-
დაამტვრია...

ალექსი ბაზის სარებს უშახვედა თავს გა სი-
ზარმაცის გამო სამუშაოს ბოლოს ვერ უღებდა.

— სად უნდა ვყოფილიყავი?.. შეანელა ნაბი-
ჯი ვანომ შიშისაგან და ალექსის მიუახლოვდა.

— რად დროის კლასია, ბიჭო, ახლა, შეადლე-
ზე მევიდა იავორეს ბაღები შინ... შენ რა შენი
წახთენა დაგჩა იმ კლასში, რომ ვერ გამოიტეი გა-
რეთ, — აბუზღუნდა ალექსი, ცალკე წაოღის ტარის
გატეხაზე, ცალკე ვანოს ვითომ ასე დადვიანებაზე
გაბრაზებულნი და ვადატეხილი მოკლექტარიანი წილ-
ლით დაუწყუო ჩიგნა წაბლის უხეირო როკებს.

— იავორეს ბაღები პიონერში არ მიიღეს და
არც ქე ამუშავებენ პიონერ-კოლექტივის ბოსტანში..
მე ახლა ვავათავე მეცადინეობა, — განმარტა ვანომ
მისი დადვიანების მიზეზი და სახლისკენ შებრუნდა
წიგნების შესანახად...

— გავაკოლექტივებ მე შენ, თუ დაგათხუე
კლასს სამუდამოდ... რა დროის ბოსტანია, ბიჭო,
ამ შუაგულ ზამთარში... ხარებამდე სათესურის გა-
ტანა ვინ გეიგონა, ბიჭო, ოჯახიდან?

— ჩვენ დღეს ბოსტანც დავთესეთ და სათეს-
ლე სიმინდიც...

— კაი თქვენ ცხვირს მოუვიდეს, კაი დროის
თესვაა, ახლა, აქ ყოივეთში, ბიჭო! თესე-კეთეს რომ
არ დოუძახია ჯერე, ამას მაინც ვერ დააკვირდით?
თავის ბოჯამდე რავა მიიღებს მიწა სათესურს?!

— რა დროის ხარებაა, მამაჩემო! — წითამამდა
უფრო ვანო და ალექსისკენ შემოტრიალოდა — ახლა
რაც დაითესება, ის ყოველთვის უფრო ჯიშისანი იქ-
ნება და ნაყოფიერი. ადრე დათესილი ადრე შემოვა
სატეხ-საკრეფად და ამას რაღა სჯობია...

— კაი ერთი, დეიწყებ შენც სოლომონ ბრძო-
ბას. მარტში არ უთესია ჩვენს მამა-პაპას, მარა

161935710

მიშვილით არცერთი არ მომკვდარი,—არ იშლიდა ალექსი ჯიუტობას, თანაც დარცხენილი იყურებოდა თავის ეზო-მიდამოზე, სადაც ჩალის ჯიქურები ჯერაც არ იყო მოჩხილი და აბა დახვნაზე ხომ თავს არასოდეს არ იწუხებდა ალექსი ფარცხალაძე... ყველგან ბოსტნები დათესილი იყო სოფელში, ის კი ბოსტნის შესალობს სარებს ახლა უმზავებდა თავს და წყნელი ჯერაც არ ჰქონდა გამზადებული.

— ჩქარა ქმე, ბიჭო, სადილი და ტუყში წამევი, ერთი ჰვირთი სარი ჩამომატანინე... შენ დღე-ტყდა ფეხები, თუ ადრე მოსულიყავი შინ და ერცხებ წამომხმარებოდი სამუშაოზე,—გაყოლა სიტყვა ალექსიმ მიმავალ ვანოს და ჯირჭე ჩამოჯდა...

— ვაი, დედა, წელი! ამევიდა სული ამდენ თრევაში და აი წუწუკი მამაძაღვლები იძახიენ კილო, მარტში დღიწყეთ თესვაო... რომ ამოღებმა სათესური მიწაში და ხელახლა გახდებმა დასათესავი, მაშინ? ალექსიმ მწარე აქრილი თუთუნი სლოკინით გააბოლა.

— მორჩი, ბიჭო, გამიეტიე ვარეთ! დააჩქარა ალექსიმ სკოლიდან დაბრუნებული ვანო ტუყში წასასვლელად და თვითონაც მოემზადა წირებებითა და შესაკოჭავი ღვლერქებით.

— მე დღეს გადაღმა ეზოს ვთესავ.—გაეხმაურო ვანო ალექსის და სახლიდან ეზოში გამოვიდა.—ჯიშინი სათესლე გამოვარავი ჩვენს აგრონომს და ის უნდა დაეთმოს მწკრივებში.

— გაგამწკრივებ მე შენ, თუ შევიღებე ცხვირი ქიაფერივით. მე რომ გელაპარაკები, იმას არ უყურებ და რაცხას ვინცხა შენსავით შტერი აგრონომი წავილაპარაკებს იქინე, იმის ჭკუაზე იარები? გასწი, ჩქარა წამეილე იგი წირებები და წვივიდე.

— მე სიმინდი უნდა დაეთესო,—დაბრუნდა ვანო განცხად ვანომ ალექსის საყურადღებოდ და ფეხიდან ჯიშინი სათესლე გამოიტანა, თობი მოემზადა და წასასვლელად მოემზადა.

— მოდი, ახლა, და ამ ყაზილარს ნუ მოამტერევ ცხვირს!

— რა გაჯავრებს, ბეჩა?—ჩაერია ლაპარაკში მეზობლიდან დაბრუნებული მაკრინე.

— რავე რა მაჯავრებს, დედაკაცო! მე ვარ ამ ოჯახის უფროსი თუ მაგი, შენი ვაყიშვილი... რა დროის თესვაა, ქალო, ამ ყაიმეთში.

— უი, დაგიღვს თვალები! ბაღანა მიხვდა თესვის დროის მოახლოვებას და შენ ჩალის ღერი არ მოგიძვრია ჯერე. შენთვის მისამდე არ ეგვიანება თესვას... ამ ხალხ ვერ უყურებ, შე თვალ-ყურდასაყენებელი, რომ საჩქარებენ ყველაყას, რაც შეიძლება ჩქარა და ადრე დათესეთ ყანები, კაი მოსავალი თუ გინდებინაო?

— შენც მაგენს უყურებ, მაკრინე? გადაგრეცს თქვენ თქვენი გამჩენი, რაცხა ბზინკატენივით თქვენ ხართ წროულს გამწარებული.

ალექსი ბუზღუნით გაშორდა ეზოს და ტუცკენ გაემართა.

ვანო მოზღენილად ხმარობდა აპრილებულ თობს გადაღმა ეზოში და, საცდელ-საჩვენებელი ბოსტნის დაბუშუგების წესების მიხედვით, ჯიშინს სათესურს მწკრივ კვლებში ანაწილებდა.

*

*

ბევრი ეღვა ვანოს ალექსი, ბევრი ეღვაეღარაბა, მაგრამ ადრე თესვაზე მაინც ვერაღებინა ხელი, თესვაზე დაძახებამდე, არ იქნა, ვერ მოაღდევინა. ვანომ რა ხანა დათესა პიონერ-კოლექტივის საცდელ-საჩვენებელი ბოსტანი...

ტოლ-ამხანაგების დახმარებით [გადაღმა ეზოს მიწა მეზობელ სტეფანეს ყაზირს შეუერთა და რამდენიმე მოზრდილი პიონერმა კოლექტიურად დაამუშავა.

ვანო აქაც მეთაური იყო და ხელმძღვანელი. ბევრი ეღვა ალექსი შეიღს, ჩემს მამისოულ მიწას ქვეყნის საჯიგლაგოდ რავე დაგანებებო, მაგრამ ვანომ მაინც თავისი გარტანა და ნაადრევად დათესილ კოლექტივის მიწაზე უქვე აბიპინდა ძველივით შავი ს-მინდის ჯგვილი.

გვიღა „ხარება“ და „ნასესხების“ კვირაც... ალექსის წინასწარმეტყველება თოვლის მოსვლისა და ყაიმეთი ამინდის შესახებ არ გამართლდა, პირიქით, საშინელი მზიანი დარები დაიჭირა გაზაფხულის დასაწყისშივე... თბილი ქარისაგან დასკდა დედამიწის ზედაპირი ღარებ-ღარებდა, და მიწაზე თობის დაკარება შეუძლებელი შეიქნა.



სიღნაღის პიონერთა მუსიკალური წრე



ალექსი შეაშფოთა ამ მდგომარეობამ, აპრილი მიიწურა და თესვის დაწყება ვერ მოახერხა... გამოკერკეტებულ მიწას თოხი ისე ვერ მოუქნია, თოხის ტარი რომ არ გატეხოდა... საფიქრებელში ჩავარდა ალექსი.

— რავე, აი დალოცვილი განგება შიმშილობას ხომ არ გვიბირობს, ამ თვის გასვლაზე რომ ერთი წვიმა არ გვიმეტა, ა? — ფიქრობდა ალექსი და პიონერ-რაზმის ყანას ხარბი თვალით აკვირდებოდა.

ჯერ მისი არ დამდგარიყო, და კოლექტივის ყანა, უკვე გამარგოლი, ზღისავით დღეაღდა სუსტი ნიავის წამობერვანე...

— რავე მაჯობებს ამ ბაღლებმა კეთილთა? — გამოუტყდა ალექსი თავის თავს ნაადრევად ყანების დახაზვას. — ორმოცი წელიწადია ამ მიწას ჩავიკითხებ, თოხნისა და თესვის მეტი არაფერი მისწავლია ჩემს დღეში და, თურმე, უყურე, აი უსტავლელი კაცი აღარც ყანის თოხნიად ვარგებულა... არა, მე თუ ჯიწნაზე არ ვიყავი ჩემი თავის და ოჯახის საწინააღმდეგოდ, რა დროს ხარება იყო და თევკაფეს უყურება, ა? დამეჯერება იმ ჩემი ბიჭის და პაწე აღრიფლე ჩამეყარა იგი სათესური მიწაში, ავი არ მერჩია?.. რავე დღეიღუბე და დღეიქვეტი კაცი ამ ჩემი ჯიუტობით... რავე დაეწყვიტე შიმშილით ოჯახი ამ გასულზე...

ალექსი დაღონებული ჩამოჯდა ფაცხის წინ და მწარე ფიქრებს მიეცა...

ქუჩები ბავშვების მხიარულება ყვირინამ დაფარა... ავტო ვანოც მოვიდა სკოლიდან დაბრუნებული. ვანო არაჩვეულებრივ კარგ გუნებაზე იყო.

— მიმილო! — მისვლისთანავე შეუქანა ვანო და ფიქრებულ ალექსის — ხვალ ჩვენი სარწყავი არბი გაიხსნება... ერთი დამე ჩვენს მიწაზეც ივლის სარწყავი და დავესოთ კიდევ... —

ალექსი გაშტერებული უყურებდა ვანოს და ყურს არ უხვერიდა ნათქვამის სინამდვილეს...

— რას ამბობ, შვილო? — მღელვარე კილოთი იკითხა ალექსიმ და განცვიფრებული პასუხს დაელოდა.

— სარწყავს გვათხოვებენ, მამაჩემო, ერთი მით, და ჩვენს მიწას მეტი არ უნდა მოსალომავად...

— ისე კი, ვანომ განგებ სიტყვა გაუგრძელა და ალექსის თვალებში ჩააქქერდა, — საგისოდ ჩვენი მიწები კოლექტივში უნდა გავაერთიანოთ.

— კოლექტივში?... —
— ჰო, მამაჩემო! კოლექტივში, საერთო ძალღონით, ხომ უყურებ, როგორი ბოსტანი და ყანა გავაკეთეთ ჩვენ, პიონერებმა; გაისად მოხრდილებმაც უნდა მიგვბამოთ ახლაგაზრდებს...

— კოლექტივში... — შეაკვდა უქანასკნელი სიტყვა ალექსის ტუჩებზე და ისევ ფიქრებმა გაიტაცა...

— მოვდივარ!.. მე კოლექტივის მომხრე ვარ, თუ გინდ წრეთლსაც... შენ კი, ჩემო ბიჭიკო, უმეველად აგრონომად უნდა გავგზარდო, — და უმატა ალექსიმ და საკუთარი სიწითლე იგრძნო წარსულში ვანოსადმი უხეში მოპყრობისათვის. ალექსი დარწმუნდა თავისი შეცდომაში და გადაწყვიტა: სოფლის მეურნეობასაც სკირდებდა ცოდნა და მკოდნე პირები... ამიტომ... ვანოც აგრონომად უნდა აღიზარდოს...

3. ჩხიკვაძე.



გელათის ნ/3. ბანაის პიონერი ამეცადინეს წერა-კითხვის უცოდინარ შეჯავშირებელ ბავშვებს

ლ ა ნ ი ნ ი !

(სურათი - რეპეტიცია)

მ ა ჯ მ ე დ ნ ე :

1. ლეო
2. ქეთო
3. მიტო (პიონერები)
4. ლილი
5. ვანო

წინათქმა (ფარდის წინ) დღეს ჩვენ, პიონერები, ვიგონებთ ლენინს

და
მის საღიღებლად ყველგან ვქრით.
ჩვენ ლენინით ვართ ანამლერები
და
წითელ დროშებს მის წინ ვხრით.
(საყვირი)

აღლო! აღლო! აღლო!
სმენა!
აქ ვათამაშდებთ პატარა
სცენა
და...
(საყვირი. სიმღერა. ფარდა აიხდება).
სცენა. ლენინის კუთხეს რთავენ. ბუტკი,
სურათები, პლაკატები, ლოზუნგები და
სხვა.

ლეო. აბა, ამხანაგებო, ეს ჩვენი კოლექტივი ისე მოვრთათ, რომ ყველას სჯობდეს... ჰო, ასე... ლენინის კუთხე ვაგაშხალათ. ლილი სადაა?

მიტო. (ხივილით) აგერ, იქ დგას, კუთხეში, გაბუტული...

ლეო რათა?

ქეთო. რათა და ჩემი ნახატი ლენინის სურათი რათ დიწყოთ და ვანოსი რათ გააკეთეთო. მართლა? ოი, შე ბუტკია!.. მოდი აქ, მიშველე ამ დროშების მიმაგრება...

ლილი. (წყნარმით). ჰო და... რაა, ვანოსი ჩემზე უკეთაა დახატული?!

ქეთო. კარგი ახლა შენც!.. სულ ერთი არაა? ამხანაგები არა ვართ? რომელიც უკეთესია, ის დავკიდეთ... აი, სამაგიეროდ, შენი დაწერილი ლოზუნგები მოვიწონეთ... შეხე, რა ლამაზია... აგერ მიტოს პლაკატები... ჩემი ნაქარგი დროშები... მოლით, აბა ეს ლენინის ქანდაკებაც დავდგათ ახლა ზევით... ჰო... ასე... ნელა... ასწი... ჰაა...

მიტო. ფრთხილად!..

ლეო. ახლა ეგ ყვეილები და მწვანე ტოტებიც მომაწოდე... ასე... ხომ კარგადაა?

ქეთო. კო... (დაფი გაიხმის)
ლეო. რა ამბავია?

მიტო. ვანო თავს უყრის პიონერებს ეზოში.
ლეო. ჯერ არა... აი ეს პიანინო აქეთ მივიწიოთ... ჰო, ნელა... სცენა მხადაა... მაშასადამე, ამაღამ ლენინის მოსაგონარი საღამო გვაქვს... მოწვეული არიან ყველა სასწავლებლიდან წარმომადგენლები და აკრთვე ჩვენი მშობლები. როლები ხომ ყველამ იცით?

ქეთო. მე მგონია ყველამ.
მიტო. აი მე ამ ადგილს კიდევ გადავიკითხავ, თორემ, ვაი თუ შემცდეს და...

ქეთო. კარგი, თორემ... პიონერი უნდა ეცადო არ შერცხვებს არაფერში.

ლეო. მაშ, ჩვენ, ამხანაგებო, ამაღამ საღამოს ვმართავთ, ხვალ კი ქუჩაში საერთო დემონსტრაციაზე გავდივართ... ხვალისთვის ავტომობილს დაგვპირდენ, რომელსაც მოვრთავთ შესაფერისი სურათებით და წარწერებით, მერე ტანისამოსი და გრემები უნდა ვიშოვნოთ კარნავალისთვის, შენ ჩანკაში იქნები, სიკო, კოტე წითელ-არმიელი. როგორ ასროლინებს კულით ქვას მის... შენ, მიტო, შენ შევიკი...

მიტო. არ მინდა მენშევიკი.. თუ გინდა, შენ იყავი .. მე ბოლშევიკი ვარ!

ლეო. (ხივილით) არა, მიტო, ხუმრობით, როლში... შენა, ქეთო, ვითომ ფოფოლია ხარ...

ქეთო. კი, მაგრამ, მე, ასე ვამხარბი, მსუქან ფოფოლის როგორ დავმსგავსო?!

ლეო. არა უშავს-რა .. ვითომ ვახდი მის შემდეგ, რაც შენ ქმარს, მღვდელს, გაუგეს ეშმაკობა, ველარავის ატყუებს, ეკლესია კლუბად ვაყვითეს, მუქთა ტაბლა და სამღვთო აღარ მოვდით და... აბა რაღა უნდა ჰა-მო? (ხივილი). მღვდელი იქნება კოლა... ჰო, ასე... აი, აქ, ანაფორის ქვეშ, მუცელზე ბალიში აიკარი და ვაბერილი გამოჩნდები... ვითომ ძველი ქონი კიდევ შეგვრჩა (ხივილი). შენ კულაკი იქნები. შენ... ჰო, შენ რა უნდა იყო? ჰო... შენ ლარბი გლეხი, რომელიც კოლექტივში შესულა და იქ მოკალათებულ კულაკს პანდურს ჰკრავს. აი ასე... (ხივილი) ეს ხვალ, დღესთვის კი ახლა გავიაროთ რეპეტიცია... ფარდა აიხდება თუ არა, მე ვიტყვი სიტყვას ლენინზე, მერე ვავითამაშებთ იმ

პატარა პიესას, კოლექტიურად რომ შევადგინეთ, და მეორე განყოფილებაში კი გამოვალთ ერთად საყვირით, დაფით, მწკრივად, გავაკეთებთ ფიზკულტურულ ნომრებს, პირამიდას; ამ წითელი ლენტით ხუთქიმიან ვარსკვლავს, აი ასე... დადებით... ჰო... შენ და შენ შუაში დაიჭერთ, ჯვარედინად, ჩაქუჩს და ნამგალს... ქეთო მალა აუა დროშით... ვანო დაფს დასცემბს! მიტო ბუტს, ლილი პიანინოზე დაუკრავს ჩვენ მარშს, ვიმღერებთ ჩვენს პიონერულს, ბოლოს—სამგლოვიარო მუსიკა, და დაევათავებთ ინტერნაციონალით...

ქეთო. შენა, ლეო?
ლეო. მე? მე მეთაური ვიქნები, კონფერანსიე... აბა ახლა დავიწყეთ... ვანო, მოემზადეთ, შემოიყვანე ამხანაგები, და დაიჭირეთ ადგილები.

ვანო. (გახსახებებს) სმენა, წინ იარ! (დაფი. საყვირი. შემოდინან, იჭურუნ ადგილს) ერთი! ორი ერთი! ორი!...

ლილი. მიტო, მოდი, ეს პიანინო ასე მოვატრიალოთ, თორემ ვერ ვადგენებ თვალს თქვენს სეკლას და როგორ აგაყოლოთ? არ შემეცდეს...

მიტო. აბა, მოდი, ამხანაგებო, მოვაბარუნეთ. (შველიან) ჰო, ასე...

ვანო. დაიჭირეთ, ამხანაგებო, ადგილები. (სმაუთი. ყვილი. სკამების და სხვა ნივთების გადაადგმა-გადმოდგმა) სიჩუმე!

ლეო. დავიწყეთ... აბა, ლილი! მარშ!... (მუხიკა). (აპყვებიან მიყრით. თანხმდებიან ფეხის სმა, საყვირი, დაფი).

ლეო. სდექ!!!

ლილი. დაიწყე, ლეო.

ლეო. (ჩახველებს, სწორდება). ამხანაგებო... დღეს, ამხანაგებო...

ვანო. (სიცილით). ჰო, კარგი, ვით, რომ ამხანაგები ვართ.

ლეო. ნუ მიშლით!

ლილი. კარგი, დაიწყე.

ლეო. ახლა შენ! ამხანაგებო, დღეს ჩვენი პიონერ-კოლექტივი მართავს ძია ლენინის ხსოვნის საღამოს, მისი გარდაცვალებიდან მეექვსე წლის თავზე... ვინ იყო ვლადიმერ ილიას ძე ულიანოვ-ლენინი, ანუ ჩვენგებურად—ძია ილიჩი? ის იყო გენიალური რევოლუციონერი, კარლ მარქსის მოძღვრების საუკეთესო გამოყენებელი ბოლშევიკი, კომუნისტური პარტიის საძირ-



სახინძრეწვის პიონერების კოლექტივი აგროვეებს უფარვის ქაღალდებს, კალოშებს და ჩგრებს

კვლის ჩამყრელი, ოქტომბრის რევოლუციის მებარბატრე, რომელმაც თავის ირგვლივ შემოიკრბა მუშათა, გლეხთა, ჯარისკაცთა, მეზღვაურთა და მშრომელ ქალთა მილიონიანი მასები. ის იყო მსოფლიოში და ისტორიაში უბადლო ბელადი, რომელმაც თავისი მეცნიერული გაგებით, წინამძღოლობით გაყოლია მთელი მსოფლიოს მეექვსედი ნაწილის—ყოფილი რუსეთის იმპერიის—მშრომელი, ის იყო ერთადერთი, რომლის სახელსაც ერთნაირად სცემენ თავიანთს ამ უზარმაზარი ტერიტორიის—ბალტიის ზღვიდან შვი ზღვამდე, კაკასიდან დიდ ოკეანემდე, უკრაინიდან შუა აზიამდე—მოსახლე სამრეწველო რაიონების მუშები, სოფლის გლეხობა, მცირე ერები, შეკავშირებულნი ერთ დიად სამკოთა კავშირში მშურად, და რუხ ფარჯაში გამოწყობილი წითელ-არმიელები, ახალგაზრდა ლენინელები, ნორჩი პიონერები, პატარა ოქტომბრელები...

ყველა. ვაშ!
ლეო. ლენინი იყო, რომელმაც შესძრა სამყარო, მისი ძახლით დაეცა მეფე, მისი შეტყეობი წაილეკა ბურჟუაზია, მან დაანაივა ყველა ვიგინდარა სხვადასხვა პარტია, რომლებიც მშრომელთა სახელს ეფარებოდნენ, მან ამხილა მათი ორგულობა და თვით გაუძღვა ახალი გამოარვეებებისაკენ, სანეტარო სოციალიზმისა და კომუნისმისკენ

ყველა. ო, ლენინ!
ლეო. მის მიერ საძირკველჩაყრილი კომუნისტური პარტია შიშის ზარს სცემს მთელი მსოფლიოს ყაჩაღებს — ბურჟუაზიას — და მოუწოდებს ბრძოლებსკენ საზღვარგარეულ ჩვენს ძმებს, დედებს, დებს, მამებს, მსოფლიო პროლეტარიატს!

ყველა. წინ!..
ლეო. ლენინის სახელზე ლოცულობენ იმპერიალისტური ქვეყნების მიერ დაპყრობილი კოლონიების დაჩაგრული ერები, მონები, იმის აღთქმას ელიან, და ვინაა ის, ვინც ითვლება მთელი ქვეყნიერების მშრომელთა ბელადად?

ყველა. ძია ლენინი!
ლეო. ვინაა ის, ვისი სახელის ხსენებაზეც შიშით ესკალებს მსოფლიო ბურჟუაზია?

ყველა. ლენინი!
ლეო. ვინ ითვლება პიონერების მამად?

ყველა. ძია ილიჩი!

ლეო. და, აი, ეს უკვდავი პიროვნება, რომელიც მთელ თავის სიცოცხლეში იბრძოდა მშრომელთა განთავისუფლებისთვის და დაიწვა მუშათა და გლეხთა სიყვარულის კოცონზე, — გარდაიცვალა 1924 წლის 21 იანვარს, საღამოს 6 საათსა და 50 წამზე. ჩვენ ოდნავ ძირს ვხრით ძია ლენინის წინ შეავარშია შემოვლებულ წითელ დროშებს! (გაისმის ხამკლევიანობა მუხიკა და ამ დროს ხმა):

ვანო. პიონერებო! სწორდით! საღამო მარცხნივ! (დევებიან ხელს საპატიოდ აიფეხენ; რა მუხიკა დახრქვლება):

ლეო. ლენინი ჩვენთან აღარაა, მაგრამ ლენინი-ზმი კი...

ყველა. მოიწვევს წინ!
ლეო. ო, ლენინ, შენს პარტიას, რომელიც ფრთებს შლის ყველგან, შენს ძველ ბოლშევიკ-გვარდიელებს, ბრძოლებში დაღლა მაინც რომ არ სწყაით, შემცვლელად მოსდევენ ახალგაზრდა ლენინელი კომკავშირელები და...

ყველა. მათ შემდეგ ნორჩ პიონერთა მილიონიანი უძლევი გუნდები!
ლეო. რომელთაც ფეხდაფეხ მოსდევენ კომუნის ყვავილები...

ყველა. პატარა ოქტომბრელები!..
ლეო. ჩვენ, ძია ლენინ, შენგან გაცვლულ გზაზე ვსწავლობთ, ვიზრდებით და ასე ვმღერით:

(მუხიკაზე)

ყველა. პიონერები მოვდივართ ძლევივით დაღობაში არა გვყავს დაღობა. ძველ მსოფლიოზე მზად ვართ შეტევით და წითელ დროშებს ვაღვლებთ მაღლა!

ლეო. მოიცადეთ, ასე არა... აბა, პირამიდით დადებთ, წელან რომ გითხარით... (დგებიან. ხმაური) შენ, ქეთო, ადი მაღლა. აბა, წითელი დროშა ასწი. ასე... მომე ეგ ლენტი... ასე დაიქი... თქვენ თითებზე გამოადეთ... შენ ფეხზე... ასე... (გარსკვალავს აკეთებენ) ესეც ვარსკვლავი... აბა, თქვენ ჩაქუჩი და ნამგალი ასე დაიჭირეთ მუშაში, ჯვარდინად... ჰო... ასე... აბა, ახლა დაეწყოთ... (მუხიკა, მღერა).

ყველა. პიონერები მოვდივართ ძლევივით, დაღობაში არა გვყავს დაღობა...

ლეო. მოიცათ... რიგიანად ამეყვით მუხიკაზე...

ვანო. არა, აქი სოჭი, ლეო, ჯერ ლექსები ვთქვათ და მერე საერთოდ სიმღერა?

ლეო. ჰო, მაგრამ, ხომ ვიცით ზებირად, დრო რაღაზე დავაბანდოთ? საღამოზე ვიტყვი... (მუხიკა, მღერა). ძველ მსოფლიოზე მზად ვართ შეტევით და წითელ დროშებს ვაღვლებთ მაღლა!

ლეო. ვენდათ, მოდით, დაქსოვით ვთქვათ ლექსი ლენინზე, მელოდეკლამაციით.

მიტო. კარგი (მუხიკა. იწყებენ თქმას).

ლეო. ო, ძია ლენინ,

ქეთო. ვუცავთ შენ სახელს,

მიტო. შენს წითელ დროშას

ლეო. არსად არ დაეხრის

ვანო. და საპატიოდ

ქეთო. ვიღებთ მაღლა ხელს.

(გაისმის მუხიკა — ინტერნაციონალი).

ვანო. მენა! ხელი მაღლა! (დებენ ხელს, მუხიკა უკრავს მარშს, გარს უკვლიან) ერთი: ორი! ერთი! ორი!

ყველა. ო, ლენინ, ნორჩი პიონერები შენს დაიდ მიზნებს ვიქმნებით ფარად.

და, კომუნისზით ანამღერები,

იცოდე, წინსვლად მზადა ვართ მარად!

(საყვირი. დაფი, ტამი, გადიან. ფარდა ეშვება).

ბოლოთქმა. (ფარდის წინ)

გათავდა სცენა — რეპეტიცია.

გი, მსოფლიოვ, გესმოდეს შენცა:

პიონერებმა უკვე იციან,

თუ რა ფასი აქვს ლენინის დღესა.

ლენინის დღეებს ყველას გავაცნობთ, მტერი ჩვენს ძილას ვეღარ მოლუნავს, იარაღს მხოლოდ მაშინ დავაწყობთ,

ყველგან რომ შეგქმნით დაღობა კომუნის!

სეზან ერთაწმინდელი

სახელგამოს სტამბა და სახანჯლარიო ნივთების სახელმწიფო.

ბევრმა არ იცის, რომ სახელმწიფო გამომცემლობას აქვს პატარა დამხმარე სტამბა და შედარებით უფრო კარგად მოწყობილი საკანცელარიო ნივთების სახელმწიფო. ზემოაღნიშნულ პატარა სტამბა-სახელმწიფოში სულ 45—50 კაცი მუშაობს, მათ 40% ახალგაზრდობა წარმოადგენს, რომლის კვალიფიკაციის ამაღლებას ჯეროვანი ყურადღება ექცევა. თუ გადავთვალავთ მათ მოქმედებას, დაინახავთ, რომ დიდი მიღწევები აქვთ შედარებით უფრო დიდ სტამბებთან. მაგალითად, უმათავრესი დირექტივები პარტიული და პროფესიონალური ხაზით რომელიც ეხება წარმოების გაუმჯობესებას, სოცშეჯიბრის, თვითღირებულების გაიანჯებას, საქონლის ღირსების გაუმჯობესებას,—წარმატებით სრულდება. აი მაგალითი: სოცშეჯიბრებაში ჩვენმა პატარა სტამბა-სახელმწიფომ დაი-

კავა ტვილისის მასშტაბით მესამე ადგილი, წარმოების ღირსება გაუმჯობესდა, თვითღირებულება მთელმა წარმოებამ 5% გაიანჯა, ხოლო სახაზომ 10%; წარმოება გაიანჯარდა 5%, ზედნადები ხარჯები შემცირდა 40%-ით. ამის შემდეგ უნდა ვისურვოთ, რომ მეტი ყურადღება მიექცეს აღნიშნულ სტამბა-სახელმწიფოს ტექნიკურად გაუმჯობესების დარგში, რაც უფრო მეტ ეფექტს მოგვცემს წარმოების აყვავებაში და სახელმწიფო გამომცემლობას ექნება პატარა, მაგრამ მკვიდრ ნიადაგზე დაყენებული სტამბა-სახელმწიფო.

ვისურვებთ, რომ ჩვენმა ხელმძღვანელმა ამხანაგებ-მაც შეუწყონ ხელი ზემოაღნიშნულის განხორციელებას.

გაბო.

ხეშურ გავაზრთა

— ჰო და ასეთია მდგომარეობა. ჩვენ ძალიან გვაინტერესებს სწავლა და წერა-კითხვის შესწავლა, მაგრამ მშობლები ვერ გვაძეკვენ ყურადღებას...—განაგრძობდა ლაპარაკს პატარა ხეშური ბიჭი, რომელსაც ვეკითხებოდით აქედან ჩასული უფროსი ამხანაგები.

ხეშური ბიჭი მზოგვევით იყო ჩარგვალებული, წელზე პრეტელი და გვარიანად დაეანჯული ხანჯალი ეკიდა, ტანზე ცხვრის ტყუვის ეკინი ეცოდა, თავზე ამავე ტყავისაგან შეკერილი უფი ეხურა, ფეხებზე ხლართებიანი ქალანაშები და ზოლიანი წინალები ჰქონდა.

თავლები ისეთი გამომეტყველების ჰქონდა ამ პატარა ბიჭს, დანტერესებული ბავშვი უნდა იყოს მეთქი, ვაფიფიფი.

ჩვენ გაკვირვებული შეეკურბოდით ამ 9-10 წლის ბიჭს, რატომ უნდა ჰქონოდა მას წელზე, დიდი კაცივით, ხანჯალი? ამის შესახებ კიდევს შეგიძლიათ ერთი ჩვენთან განი.

— ბიჭო, ეს ხანჯალი რატომ გაქვს დაკიდებული? განა შენც გვირდება ამ ზარში ამის ხმარება?

— ჰო, ძიავ; ალბათ შენ არ იცი. აქ ყველასაც ესაქარობდა ეს იარაღი, მით უმეტეს, მეცხვარეებს, რომლებსაც მეტი ნაწილი მთაში უხდებოდა ყოფნა.

— როგორ, შენ ცხვარშიც დადიხარ?—შეეკითხებ.

— მამ როგორ იქნება, ჩვენც ცხვრის ფარა გვაქვს და მამაჩემმა იქ მიმაყენა ცხვართან, რომ თვალყური ვადევნო; ჩემი უფროსი ძმები კი ხე-ტყეზე მუშაობენ, მამაჩემი ჩემთან არის, ცხვრების მომვლელ-პატრონად მზრდის და მასწავლის, თუ როგორ უნდა მოეუარო ამ სახიფათო პირუტყვს.

— ბიჭო, სკოლაში არ დადიხარ?

— არა.
— არც ვინდა ისწავლო?

— რატომაც არა, მხოლოდ ცხვარში ვინ წავა, თავს ხომ ვერ დაენებებ?

— არა, ბიჭო, ცხვარსა და ოჯახსაც უნდა მოვლა, მაგრამ სწავლა არ უნდა დაგაიფიფდეს, რომელიც გვიხსნის ჩამორჩენილობისაგან.

ამ ლაპარაკით ბავშვმა თქმაბუკად მივიციალა.
— გვეცნობდით: ჩვენ ჩამოსული ვართ, რომ ხელი შევიწყობოთ სწავლის გაშლა-გაფართოებაში,—გავეცანიოთ მე და ჩემი ამხანაგები.

— შეიძლება მოგვეკეთ ცნობა?—მიუბრუნდა ერთი ჩვენთან.

— რა ცნობა უფრო გაინტერესებთ?

— მაგალითად, როგორ მიმდინარეობს თქვენთან სწავლა-განვითარების საქმე, ვაქვით თუ არა სკოლა, რამდენი ბავშვი სწავლობს და რამდენი დიდია?

— ძალიან კარგი, —საქვა საბჭოს წევრმა და საბჭოს მდივანს დაავალა მოეცა ჩემთვის ცნობა.

ცნობა მოგვეცა და შემდეგ ადგილმდებარეობის მიხედვით შევადგინეთ გლეხებში სამუშაო გეგმა.

— საერთოდ, უტოლინარი ბევრი გვაეთ, არა?—შეეკითხებ.

— ძალიან ბევრი. აქ მხოლოდ ახლა გვიხსნიან სკოლებს და გვინიშნავენ უფასო და ფასიან მასწავლებლებს, გვაწვდიან წიგნებს და სხვა, თორემ ვის ახსოს უწინდელ დროს, —შემოგვერია ლაპარაკში ახლო მდგომი მოხუცი მოხვე.

— მთელ სოფელში ხუცის მეტმა არავინ იცოდა წიგნის კითხვა, —დააბოლოვა გლეხმა.

— შეილება გყავთ ახლა სკოლაში?—ინტერესით შევკრბობილი შეეკითხებ ისევ.

— არა, შენი პირივე, ვერ მიმიბარება შეილება სკოლაში, რადგანაც შინაც ისინი მეხმარებიან და ცხორსაც ისინი მიუყუენ, თორემ მე მოხუციდი, რალა შემიძლია...

— არა, მეგობარო, ეს არ ვარგა. ცხვარში ყოფნაც და მუშაობაც კარგია, მაგრამ ეს არ შეეღის ბავშვს, იმათ სწავლაც უნდათ.

— კი, თქვენი პირივე, მაგრამ როგორ იქნება, მერე ხომ ის მოცდება და ოჯახი დამელუბება.

— არა, მოხუცი, აუცილებლად უნდა შეასწავლო შენს შეილს წერა-კითხვა და ის მეტ სარგებლობას მოგცემს, ვიდრე ახლა უტოლინარი. ჩვენ ისეთი ხაზი გვაქვს გლეხებისა და მუშებისათვის ადგილზე, რომ, თუქც თუ-თარი წვერი გაქვს, შენც სკოლაში უნდა მივაბაროთ, დიდების სკოლაში, და იქ უნდა შეგასწავლით ამ მოხუცს წერა-კითხვა...

გლები განცვიფრებული შემოგვეყურებდა...

— განა შეიძლება მეც ვისწავლო? — შეგვეკითხა ის.

— როგორ არა, თქვენისთანა დიდები ახლა ყველა-
ინ სწავლობენ, და ამას ხელს უწყობს ჩვენი მუშურ-
გლებური მთავრობა, აწვდის წიგნებს და უკრანალ-ვაზე-
თებს უფასოდ. ჩვენ გვირდა ყველა მშრომელმა ისწავლოს,
ჩვენი მთავარი მიზანი ეს არის.

შემდეგ მივუბრუნდი ჩემს თანამგზავრს და ვადავეუ-
ლაპარაკე მისეა გლებისთვის საჩუქრად წიგნი.

გლებმა წიგნი აიღო, მაღლობა გადაგიხადა და
წარმოსთქვა:

— გამაღობოთ, ჯელებო. მე ამ წიგნს ჩემს ბიჭებს
წაუფლებ: თან სკოლაში მივაბარებ და დავეხმარები, რომ
ისწავლებ. თქვენი დარიგებით შეილები ნასწავლი მეყო-
ლებმა, — დააბოლოვა ბეჭემ (ასე ეძახდენ ამ გლებს).

II.

გავიკვს გლებებმა ჩვენი მისვლის მიზანი და გარს
შემოგვერტყენ, ვინ რას გვეკითხებოდა და ვინ რას.
ჩვენც დავპარდით თავ-თავის ბანებსა და ქოხებში ესტუ-
მრებოდით მათ, და ისინი კმაყოფილი დაიშალენ იმ
დღეს.

შემდეგ გავანაწილეთ საშუაო, თუ როგორ ესტუმ-
რებოდით გლებებს მათ ქოხებში და მიგვეცა ახსნა-გან-
მარტბა სწავლისა და სისუფთავის შესახებ.

მუშაობა მოგვიხდა ოსებისა და ხეცურების სოფლებ-
ში, სადაც მეტად დიდი ჩამორჩენილობაა, გლებობაში წერა-
კითხვის მცოდნეს იშვიათ შეთხვევაში თუ შეხედებით,
ისიც წითელ არძიაში ნაშუალო გლების შეილებს, დანარ-
ჩენები სულ უტოდინარნი არიან.

ის ხეცურის ბიჭი, რომელიც ჩასვლისთანავე შე-
მოგვხვდა, არ გვიშვებოდა, დავგდევედა და თან ჩვენ ნა-
ჩუქარ წიგნს ხშირ-ხშირად ფურცლავდა.

— საბავშო უფრანალი „პიონერია“, რომელიც ამ
ბიჭს ვაჩუქეთ, სულ ავისილი იყო სხვადასხვა სურათით.
ბიჭი ამას გაეკვივრებოდა და ხშირად უტყუროდა მათ.

პირველად თავის სოფელში შეგვიყვანა, რომელიც
ცენტრიდან არ იყო დიდად მოშორებული; მივედით თუ
არა, ბიჭმა თავის სახლში შეგვიპატივა. მერე გარეთ
გამოვიარდა და გლებებისა და ვეგებ ბიჭებს თავი მოუყარა.

რა თქმა უნდა, მთელი იმ სოფლის ბავშვებს გაეგოთ
ჩვენი იქ მისვლა და ყველა ჩვენთან მოცივიდა.

საუბარი გაემართეთ. ბოლოს გლებმა დაიშალა,
მხოლოდ ბავშვები კი არ გვმორიდებდნენ.

— აქ პიონერთა ორგანიზაცია არის? — შეეკითხა
ერთი ჩვენგანი პატარა ბიჭს.

ის ვერ მიხვდა რაზე ვეკითხებოდით, ეტყობოდა
არ გაეგონა ასეთი სიტყვა.

— ჰო, ბიჭუნე, პიონერი აქ არაინა ხართ? — ვანუ-
შეორე შეეკითხა.

— აქ არაინ არის პიონერი, — ჩავევრია ჩვენი ნაც-
ნობი ხეცური ბიჭი. — აქ მხოლოდ მე მინდა პიონერად

ჩაწერა და არ ვიცი, როგორ და სად ჩავეწერო. სხვა აქ
კი არაინ არის.

— შეგიძლია გვითხრა, რა არის პიონერი? — ვეკით-
ხები მის.

— აბა რა ვიცი, ჩემი ძმა ანდრია ჯარიდან რომ
დაბრუნდა, ასე მითხრა, პიონერები პატარა ბიჭები არიან
თავგზირილი და ერთად აღსურას ეწვევიანო. და ეს
კი არ ვიცი რას ნიშნავს.

— სწორია, ბიჭუნე, — პიონერები კომკავშირლობის
უძეობის ძიებნი არიან და მათ ვაკვლულ გზაზე სწა-
ვლობენ და ემზადებიან კოლექტიური ცხოვრებისთვის.

— ვის ვინდათ ჩაწეროთ პიონერად? — შეეკითხა
ჩვენი დივანი ბავშვები.

— მე, მე, მე — მოისმა ბავშვების ძახილი.

მიღვანმა შეადგინა იმ ბავშვების სია, რომლებმაც
ისურვეს პიონერებად ჩაწერა.

— 25 ბავშვი უყვე ჩაწერე. — სთქვა მან.

— ძალიან კარგი. მაშ ახლა მოუყარეთ მაგ ბავშვებს
თავი და ვესაუბროთ, თუ რა არის პიონერთა ორგანიზა-
ცია, — დაგარიგე ამხანაგი და ერთ ბავშვს ჩავედით, სა-
დაც სალამოს სკოლა გაეხსნათ და დიდები მეცადინობ-
დენ. იქ ღუმელი ჰქონდათ გლებებს, ცეცხლი ენთო და
გვარიანად ცხელთადა. ბევლად, ჭრაქი ანთეს, და ბავ-
შებიც თანდათან თავს იყრიდენ.

— პირველად, სანამ საუბარს ვაფუძვრავდით, ბავ-
შებს წიგნები და რვეულ-ფანქრები დავურიგეთ, მათთვის
რომ გვეკონდა წაიღებული, შემდეგ სიწყნარე მოვითხოვეთ,
და ვესაუბრე ბავშვებს, თუ როგორ უნდა გახდნენ ისინი
პიონერები და რა არის პიონერთა ორგანიზაცია.

საუბარი დაემთავრა. ბავშვების უმეტესი ნაწილი
ყურადღებით ისმენდა ჩემს საუბარს და რამდენიმე შეკი-
თხვეც კი მომცეს, მაგალითად:

— როგორ შეიძლება გავხდე პიონერი, და ან რა
არის ის?

— შეუძლია თუ არა იყოს პიონერთა კოლექტივიში
კულაკის შვილი?

და მთელი რიგი ამგვარი შეკითხვები.
ყველას პასუხი გავციო.

— არ შეიძლება, მასწავლებელია, ჩვენთან დარჩეთ
და გვაშეცადინოთ? — მომინათეს მე.

— არა, ბავშვებო, მე მასწავლებელი არა ვარ; მე
ვთხოვ თქვენს ახალ მასწავლებელს ჩაწეროსთ პიონერთა
ორგანში და სკოლაში მეცადინეობასთან ერთად იმუშაოთ
პიონერთა კოლექტივშიც, მე გამოგვხანეთ თქვენს
ყურანალ „პიონერ“ და საბავშო უფრანალი „კოლქობრის“
სტადკ არის აწერილი პიონერთა და პატარა ბავშვების
ცხოვრება, — ვთხარი მათ.

პიონერთა კოლექტივი ჩამოეყალიბებთ, და გამზი-
რულეაბული ბავშვები, დასაუბრებელი წიგნ-უფრანალი-ფან-
ქრებით, წაიღე-წამოვიდნენ თავ-თავის სახლში. წასვლი-
სას კიდევ გავგიმეორეს:

— ძია, ჩვენ ვისწავლით წერა-კითხვას, გავხდებით
კარგი პიონერები, და თქვენ კი გამოგვგვხანეთ უფრანალები.

ია ჯიბლაძე.

**ლენინმა დაიწყო, ჩვენ დავამთავრებთ. ლენინური პარტიის ხელ-
მძღვანელობით ჩვენ დავამთავრებთ კომუნიზმის საქმეს.
ლენინის სიტყვები ჩვენთვის კანონია. ჩვენ ნორჩი ლენინელები
ვართ. ლენინელები ვიცხოვროთ, ვისწავლოთ, ვიბრძოლოთ.**

აგსანაგო პიონერგო და მოწაფეგო!

ჩვენი დაკვრითი ამოცანა თებერვლის შუა რიცხვებამდე ჟურნ. „პიონერის“ ტირაჟი 5.000 გავხადოთ.

ყოველი პიონერი და მოწაფე მოვალეა კითხულობდეს თავის ჟურნალ „პიონერს“ ყოველი სკოლა, ბიბლიოთეკა და ქოხ-სამკითხველო მოვალეა გამოიწეროს ჟურნ. „პიონერი“.

პიონერთა ბიუროები მოვალენი არიან ხელი შეუწყონ ადგილებზე ჟურნ. „პიონერის“ ბავშვებში მასიურ გავრცელებას.

„პიონერი“ წელიწადში ღირს გადაგზავნით 5 მანეთი, ნახევარი წლით 3 მანეთი, ცალკე ნომერი—25 კაპ.

ჟურნ. „პიონერის“ წლიურ ხელმომწერლებს მიეცემათ პრემიის სახით წიგნი „მოწაფე-კოლოპერატორი“ და „პიონერულ პიესათა კრებული“.

ყოველ პიონერს და მოწაფეს, რომელიც ჟურნალ „პიონერის“ ხუთ წლიურ ხელმომწერს იზოვის, მეექვსე ცალი „პიონერი“ უფასოდ გვზავნება მთელი წლის განმავლობაში.

ამ წლიდან ჟურნ. „პიონერი“ გადახალისებულია შინაარსის მხრივ; საუკეთესო მეცნიერულია პედაგოგიური და ლიტერატურული ძალებია მოწვეული თანამშრომლებად, დიდი ადგილი დაეთმობა თქვენს წერილებს, ლექსებს, მოთხრობებს, და ფოტოსურათებს ყოველ ნომერში.

ამ წლიდან „პიონერი“ ტექნიკური მხრივ საგრძნობლად გაუმჯობესდება.

ამხ. პიონერებო და მოწაფეებო!

ხუ დავივიწყებთ, რომ ჩვენი დაკვრითი ამოცანა თებერვლის შუა რიცხვებამდე ჟურნ. „პიონერის“ ტირაჟი 5.000-მდე ავიყვანოთ.

ხელმოწერა მიიღება შემდეგი მისამართით: ტფილისი, რუსთველის პროსპექტი, № 22, სახელგამის საბავშვო ლიტერატურის განყოფილება ან სახელგამის პერიოდსექტორი (რუსთველის პრ., № 11.)

საბავშვო ოპერა

გამოწვევა.

ქუთაისის ნორჩ პიონერთა საოლქო ბიურომ მეტად მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადადგა: ა/წ. 11 ოქტომბრიდან ქ. ქუთაისის მუსიკალური ტექნიკუმის გამგე ილიკო აბაშიძის და ქუთაისის აკადემიური თეატრის რეჟისორ კოტე მარჯანიშვილის ხელმძღვანელობით საფუძველი ჩაეყარა პიონერთა საბავშვო ოპერას. გამოიცადა 200 პიონერი, აქედან მიიღება 85; დასში უმთავრესად მუშის შვილები არიან.

ტყიბულის ნ/პ სარაიონო ბიურო უაღრეს მნიშვნელოვან აძლევს ყურნალ „პიონერის“ და „ოქტომბრელის“ გავრცელებას ბავშთა ფართო მასებში, თავის მხრივ 1930 წლის პირველი თებერვლიდან ავრცელებს 1000 ცალამდე და იწვევს შეჯიბრში ქუთაისის ოლქში შემავალ ყველა ნ/პ რაიბიუროს.

ტყიბულის ნ/პ სარაიონო ბიუროს თავმჯდომარე:
ერ. ბუხაშვილი

ქუთაისის ნორჩ პიონერთა ორგანიზაციის მიერ გადაღებული ეს პირველი ნაბიჯი უაღრესად მნიშვნელოვანია. ბ. კ. ო. ქუთაისის საოლქო ბიურო იწვევს ტფილისის, გორის და კახეთის ბ. კ. ო. ბიუროებს, რომ მათაც ჩამოაყალიბონ პიონერთა ოპერა.

გამოვიდა და იყიდება სახელგამის ყველა მაღაზიაში შემდეგი წიგნები.

1. ტერიაგი „სისხლიანი კვირა“
2. ა. გრინბერგი „ლენინის გარდაცვალება“
3. ვ. ლუარსაშიძე — „სტალინი“
4. ალ. მაშაშვილი „პიონერული“ (ლექსები)

ივანე ბუხაიძე